

Årsredovisning 2024

Dals-Eds kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2025-04-10 § 17

Innehållsförteckning

1 KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

2.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

2.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN

2.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

2.3.1 OMVÄRLDANALYS

2.3.2 RISKER OCH KONSEKVENSER

2.4 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

2.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN

2.5.1 ANSVARSSTRUKTUR

*2.5.2 RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DALS-EDS
KOMMUN*

2.5.3 UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL

2.6 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

2.6.1 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

2.6.2 FINANSIELL ANALYS

2.6.3 BALANSKRAVSRESULTAT

2.6.4 UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL

2.6.5 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAK

2.6.6 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

*2.6.7 SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK
STÄLLNING*

2.7 VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

2.7.1 Viktiga händelser under perioden

2.7.2 Attraktiv arbetsgivare

2.7.3 Hållbart arbetsliv

2.7.4 Rätt lön i rätt tid

2.7.5 Framtida utmaningar

2.8 FÖRVÄNTAD UTVECKLING

3 FINANSIELLA RAPPORTER

3.1 DRIFTREDOVISNING

3.2 INVESTERINGSREDOVISNING

3.3 RESULTATRÄKNING

3.4 KASSAFLÖDESANALYS

3.5 BALANSRÄKNING

3.6 NOTFÖRTECKNING

3.7 VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHET

3.8 REDOVISNINGSPRINCIPER

1 KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

Så är ännu ett år avklarat och lagt till handlingarna, utfallet blev oerhört mycket bättre än vad vi budgeterat.

Vi lade en budget för 2024 på – 22 miljoner i det svåraste läget sedan -90 talet. Resultatet landade på -569 tusen kronor, vilket är mycket glädjande. Det beror på olika faktorer, dels att samhällsbyggnad gick nästan 5,2 miljoner bättre än väntat. Kommunledningsförvaltningen inklusive KS gick 3,4 miljoner bättre än förväntat samt att finanserna gick 18,1 miljoner bättre. Socialförvaltningen gjorde ett underskott på -3,9 miljoner vilket var lite bättre än prognosen för tertiäl 2, socialförvaltningen har jobbat hårt med att klarar ökande volymer inom främst hemtjänsten. Fokus eller BUF (Barn och utbildningsförvaltningen) som det heter nu efter årsskiftet redovisade ett minus på -1,25 miljoner, beroende på att kostnaden för skolskjuts ökade med 1,2 miljoner, som inte var budgeterade.

Vad gäller det stora överskottet för finanserna så förklaras det med att pensionsprognosen vi fick från Skandia och som låg till grund för budgeten var för hög, dessutom så ökade skatter och bidrag med nästan 2,9 miljoner vilket ingår i överskottet för finanserna på 18,1 miljoner.

Sammanfattningsvis kan man säga att nämnder och medarbetare överlag gjort ett riktigt bra arbete i att hålla i och hålla ut under året, mycket bra gjort.

Under året har det pågått en översyn av den interna organisationen, efter beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige ligger ansvaret för fritid och kultur (utom kulturskola och ungdomsverksamhet) hos kommunstyrelsen och hanteras av kanslienheten. En annan förändring är att kommunstyrelsen som haft två förvaltningar, samhällsbyggnadsförvaltningen och kommunledningsförvaltningen, slås samman till en förvaltning – kommunstyrelseförvaltningen, under ledning av Kommundirektören. Inom kommunstyrelsens organisation har det således blivit en del förändringar. Samhällsbyggnadsförvaltningens chef kommer att under våren gå i pension och ansvarsområdena fördelas då i första hand till nuvarande AMI-chef. Bemanningsteamet med ett förvaltningsövergripande uppdrag och som idag ingår i AMI-enheten blev från årsskiftet en egen enhet inom kommunstyrelsen. Renhållningsfrågorna fördelas till enheten för teknik och service medan trygghets- och säkerhetsfrågorna organiseras under räddningstjänsten.

Organisationsöversynen har syftat till att vi ska kunna rikta resurserna dit de gör mest nytta - för invånarna och det politiska målet om att vi ska bli fler invånare i Dals-Ed, men även för att effektivisera då det ekonomiska läget både krävt och fortsatt kräver det.

Vi har nu en ny organisation med i princip alla tjänster tillsatta, så förutsättningarna finns för att klara det grunduppdrag som kommunen har.

Medborgarundersökningen som utförts 2024 gav ett i stora delar gott resultat, den finns att ta del av på kommunens hemsida, den är även utskickad via mail till ordinarie ledamöter och ersättare i KF och KS.

Andreas Nilsson

Kommunstyrelsens Ordförande

2 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

2.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

Tabellen nedan visar en översikt av kommunens utveckling i form av utvalda nyckeltal för perioden 2020-2024.

Kommunen

	2020	2021	2022	2023	2024
Antal invånare (folkmängd)	4 761	4 756	4 650	4 606	4 606
Kommunal skattesats (%)	23,21	23,21	23,21	23,21	23,21
Verksamhetens intäkter (mkr)	150,3	147,4	145,7	154,3	163,4
Skatteintäkter och statsbidrag (mkr)	341,5	350,1	371,2	387,3	394,6
Årets resultat (mkr)	13,8 *	15,8 *	11,9 *	-4,1 *	-0,6
Soliditet (%)	33,5 *	35,8 *	38,7 *	38,2 *	38,4
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser (%)	13,8 *	16,7 *	21,5 *	21,5 *	20,8
Investeringar (netto mkr)	24,4	31,4	32,4	16,5	16,8
Självfinansieringsgrad (ggr)	132 *	109 *	93,5 *	97,9 *	126,7
Långfristig låneskuld (mkr)	118,5	107,6	102,2	96,8	106,8
Antal anställda	616	625	621	605	600

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

Antal invånare har minskat med 155 sedan 2020. Under år 2024 var dock invånarantalet oförändrat.

Skatteunderlaget för åren 2019–2023 har ökat i en högre takt än vad tidigare beräkningar visat. Detta har resulterat i positiva slutavräkningsposter för dessa år. För år 2024 har vi dock noterat en minskning i slutavräkningen med totalt 1,2 miljoner kronor.

Dals-Eds kommun redovisade 2024 ett underskott på 0,6 mkr, vilket jämfört med 2023 var en förbättring med 3,5 mkr.

Den nya tillämpningen av RKR rekommendation från 2024 leder till en minskning av soliditeten. Vi har även justerat soliditeten för tidigare år i enlighet med tillämpningen av finansiell leasing, vilket har resulterat i en minskning av soliditeten för dessa år. Men under 2024 soliditet har ökat med 2 %. Denna förbättring beror på en lägre och mer normal investeringsnivå. Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt ligger kvar på en hög nivå, 20,8 %. Det förklaras genom att kommunen har klarat att finansiera stor del av sina investeringar med skatteintäkter.

Vi har inte gjort något avdrag för årets investeringsinkomster. Därför uppgår investeringarna, både netto och brutto, till 16,8 miljoner kronor, vilket är en förbättring med 0,3 miljoner kronor jämfört med 2023.

Självfinansieringsgraden av investeringarna efter avdrag för investeringsinkomster uppgick 2024 till 126,7 %. Investeringarna under året har finansierats med skatteintäkter och investeringsinkomster.

Kommunens externa låneskuld uppgick vid årsskiftet 2024 till 112,2 mkr, vilket var en ökning jämfört med årsskiftet 2023. Kommunen har avstått från den planerade amorteringen på 5,4 mkr och har istället valt att låna ett lägre belopp än ursprungligen planerat.

Dals-Eds kommun hade 600 anställda vid mättillfället den 1 november, vilket är en minskning med 5 personer jämfört med föregående år. 556 personer var tillsvidareanställda och 44 personer visstidsanställda. Jämfört med föregående år är det en minskning med 4 tillsvidareanställda och en minskning med 1 visstidsanställda.

2.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN

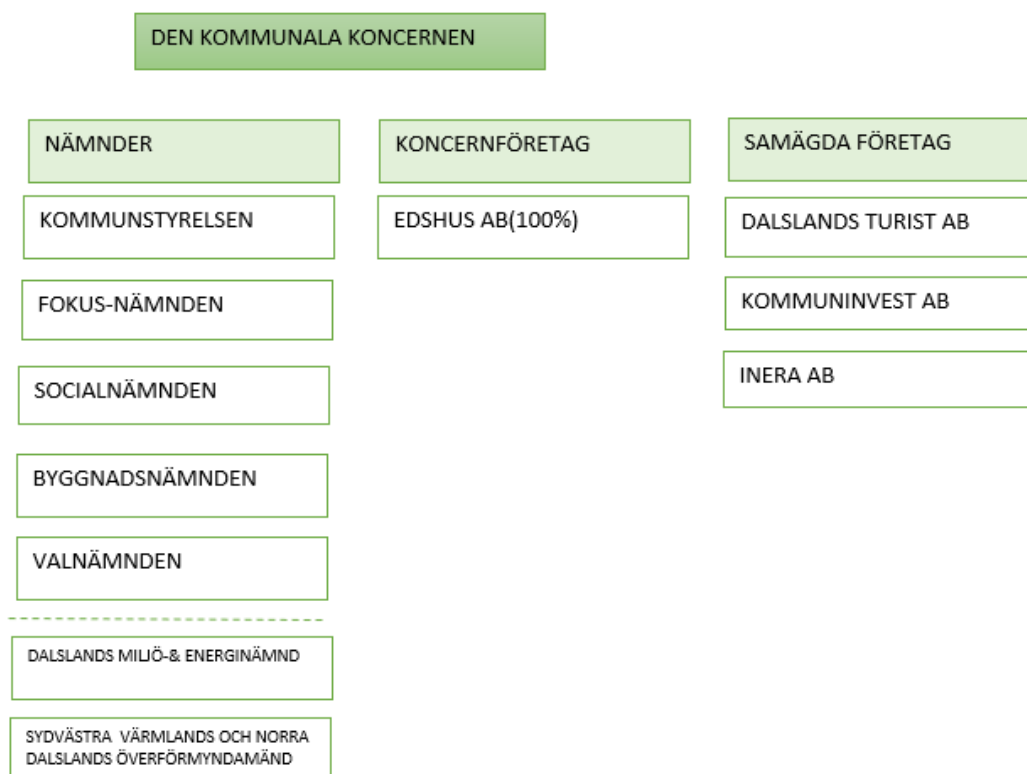
Koncernen Dals-Eds kommun består av kommunen och ett helägt bostadsbolag, Edshus AB.

Edshus AB:

Edshus leds av en politisk tillsatt styrelse som även innefattar opolitiska ledamöter valda på professionella grunder. Edshus bygger och förvaltar bostäder och lokaler i Dals-Ed. Samtliga fastigheter ligger i Eds tätort. Vid årsskiftet var antalet lägenheter 476 stycken och antalet lokaler var 23 stycken. Totalt förvaltat yta var 49 738 kvm.

Vakanserna var något lägre under 2024, i genomsnitt 7,8 % jämfört med 8,2 % 2023.

Årets resultat blev 2,9 mkr. Soliditeten ökade under året till 12,9%.

Nämnder/Bolag		Verksamhet
Kommunstyrelsen - Kommunledningsförvaltningen	Ordförande Andreas Nilsson T.f. Kommundirektör Jonas Olsson	IT, kansli, ekonomi och HR, plan och byggfrågor, näringsliv och turism, folkhälsa, digitalisering, översiktlig planering och infrastruktur, säkerhet
Kommunstyrelsen- Samhällsbyggnadsförvaltningen	Ordförande Andreas Nilsson Förvaltningschef Magnus Åkesson	Vatten och avlopp, renhållning, fastighetsskötsel, gator och park, kost och lokalvård, arbetsmarknad och integration, räddningstjänst
Fokus-nämnden	Ordförande Linus Lännhult Förvaltningschef Anna Andersson	Förskola och fritidshem, grundskola, gymnasium, vuxenutbildning, fritid och kultur, bibliotek
Socialnämnden	Ordförande Kenneth Gustavsson Förvaltningschef Camilla Karlsson	Individ- och familjeomsorg, äldreomsorg Funktionshinderomsorg
Byggnadsnämnden	Ordförande Ingvar Johannesson	
Valnämnden	Ordförande Jan Johansson	
Dalslands miljö- och energinämnd	Ordförande Anders Forsdahl Miljöchef Dan Gunnardo	Dalslands miljö och energinämnd är gemensam för Bengtsfors, Mellerud och Dals-Ed.
Sydvästra Värmlands och norra Dalslands överförmyndarnämnd	Ordförande Christer Törnell Enhetschef Marleen Smersfeldt	Sydvästra Värmlands och norra Dalslands överförmyndarnämnd är gemensam för Bengtsfors, Dals-Ed, Säffle, Åmål och Ärväng
Edshus AB	Ordförande Pertti Hedkrok VD Lars Fredriksson	Bostäder och en del lokaler

2.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

2.3.1 OMVÄRLDANALYS

2.3.1.1 DEN SVENSKA EKONOMIN

I frånvaro av tydliga positiva eller negativa tillväxtimpulser från vår omvärld kretsar utsikterna i Sverige på kort sikt i högsta grad kring hushållens ekonomi. Stigande hushållskonsumtion blir nästa år huvudsaklig drivkraft för allt högre BNP-tillväxt. Inte minst starkare reala disponibelinkomster 2025 talar för detta. Tillsammans med stigande optimism hos hushållen bör det vara en tidsfråga innan den inhemska efterfrågetillväxten stärks mer tydligt. En viktig premiss för prognosens konjunkturuppgång är att arbetsmarknaden inte försvagas ytterligare. Ännu bedöms minskningen av antalet sysselsatta bli tämligen begränsad i förhållande till den svaga BNP-tillväxt som gällt i flera år. Vändningen på arbetsmarknaden inleds i början av nästa år, med ökning för antalet arbetade timmar. Baksidan av de senaste årens hamstring av arbetskraft är att det dröjer innan antalet sysselsatta åter ökar.

Källa: Aktuell Ekonomi dec 2024 Cirkulär 24:56, SKR

2.3.1.2 BEFOLKNING

Befolkningsutvecklingen 2024

Fler än hälften av Sveriges kommuner har en folkminskning under 2024 och befolkningstillväxten i Sverige är betydligt lägre än den har varit de senaste tio åren. Under 2024 hade Sverige det lägsta antalet födda sedan 2002.

Under de senaste åren har antalet invånare i Dals-Eds kommun minskat, men under 2024 är invånarantalet oförändrat jämfört med föregående år med 4 606 invånare. Kommunen hade ett positivt flyttnetto på +16 personer och ett negativt födelsenetto på -15 personer.

Under året flyttade 208 personer till Dals-Ed, vilket var 4 personer fler än 2023. Antalet personer som flyttade från kommunen minskade med 19 personer jämfört med året innan, från 211 till 192. Flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) under 2024 var +16 personer.

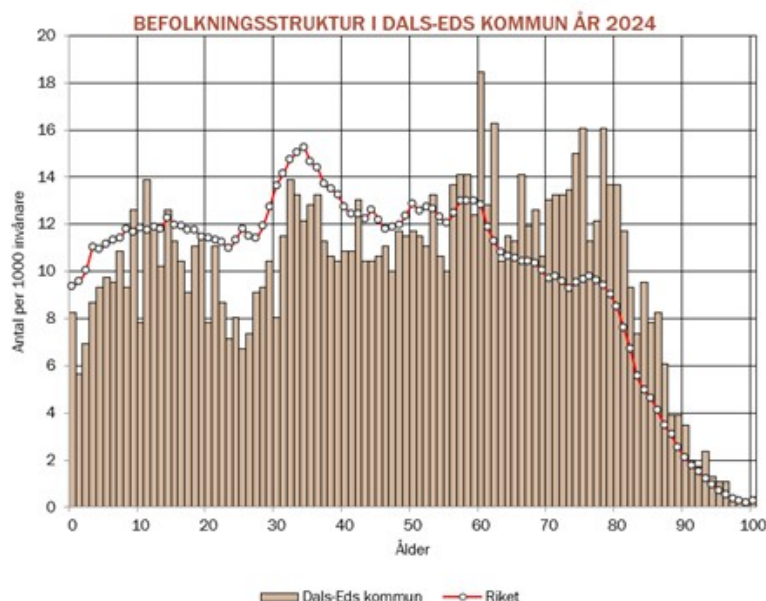
Det föddes 38 barn under 2024, vilket är 15 fler barn än 2023. Antalet personer som avled var 53 personer, vilket är 14 personer färre än året innan. Sammantaget ger detta ett födelsenetto (antalet födda minus döda) under året på -15 personer.

Källa: SCB statistiknyhet 2025-02-21 och Statisticons befolkningsprognos Dals-Ed 2025-2034

Befolkningsstruktur

Förändring av befolkningens storlek och struktur utgör över tid den viktigaste påverkansfaktorn för kommunens ekonomi och verksamhet. Befolkningstillväxten och hur sammansättningen av befolkningen ser ut påverkar bland annat hur kommunen ska planeras/byggas, vilken service som behöver tillhandahållas, efterfrågan på barnomsorg, skola och äldreomsorg, efterfrågan på olika bostäder/boendeformer, lokaler, infrastruktur och kommunens ekonomiska förutsättningar m.m.

Som diagrammet nedan visar skiljer sig befolkningsstrukturen i Dals-Ed något gentemot snittet i riket. Genomsnittsåldern i kommunen var 5 år högre än i riket år 2023.

Källa: Statisticons befolkningsprognos Dals-Ed 2025-2034

Dals-Eds kommun har alltså fler äldre och färre i yrkesverksam ålder jämfört med rikssnittet. Detta innebär att kommunen har en mindre andel personer som ska finansiera service och välfärd till en allt äldre befolkning. Delar av detta kompenseras genom de kommunala utjämningsystemen, men en inte obetydande del måste kommunen själv klara av genom att hela tiden sträva efter en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt.

I Dals-Eds utgör kvinnorna knappt 48 procent och männen drygt 52 procent av befolkningen.

Folkmängd Dals-Ed 31 december

Ålder	2020	2021	2022	2023	2024
0-4	218	214	152	182	179
5-9	257	257	221	226	240
10-14	267	260	282	280	260
15-19	257	266	247	239	246
20-24	242	206	196	191	197
25-44	1 036	1 048	1 013	1 009	994
45-64	1 160	1 168	1 136	1 133	1 137
65 -	1 324	1 337	1 403	1 346	1 353
Summa	4 761	4 756	4 650	4 606	4 606

Kön	2020	2021	2022	2023	2024
Män	2 495	2 485	2 424	2 387	2 397
Kvinnor	2 266	2 271	2 226	2 219	2 209
Summa	4 761	4 756	4 650	4 606	4 606

I tabellen nedan visas befolkningsutvecklingen fördelat på de olika kommundelarna för perioden 2009-2024.

Kommundel	2009	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Dals-Ed	3 509	3 617	3 637	3 563	3 537	3 462	3 436	3 435
Gesäter	124	116	121	126	127	126	123	123
Håbol	235	244	230	228	230	217	220	222
Nössemark	207	158	159	165	181	170	168	167
Rölunda	449	467	475	486	482	470	459	460
Töftedal	205	192	181	182	188	198	195	194
Okänt*		12	10	11	11	7	5	5
Summa	4 729	4 806	4 813	4 761	4 756	4 650	4 606	4 606

* Tidigare har okänd hemvist alltid skrivits till en församling. Från och med 2015 redovisas dessa på kommunen istället eftersom begreppet församling försvunnit ur SCB:s redovisning.

Befolkningens förväntade utveckling 2025-2034

Ålder / År	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
0-5	224	211	200	191	189	191	187	187	189	189	189
6-9	195	185	188	183	176	164	159	152	149	151	146
10-12	155	158	139	153	142	145	142	141	134	123	121
13-15	157	158	162	152	154	137	149	139	142	139	138
16-18	141	137	148	144	144	148	138	140	126	135	127
19-24	250	252	247	241	234	239	229	227	233	223	225
25-44	994	990	981	964	961	948	942	933	919	902	888
45-64	1 137	1 133	1 133	1 119	1 111	1 079	1 071	1 057	1 045	1 040	1 045
65-79	911	892	861	874	876	885	875	879	884	889	882
80-100	442	464	492	500	503	523	536	541	545	547	548
Totalt	4 606	4 579	4 550	4 521	4 490	4 459	4 428	4 398	4 368	4 338	4 310

Statisticon har tagit fram en befolkningsprognos för Dals-Eds kommun för perioden 2025-2034. Under prognosperioden kommer folkmängden i Dals-Eds kommun att minska med 296 invånare, från 4 606 till 4 310 personer.

Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 5 personer per år och födelsenettot -35 personer per år. Totalt ger detta en förändring med -30 personer per år.

Antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 218 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 213 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 5 personer för varje år under prognosperioden.

Antalet barn som föds förväntas vara 30 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 65 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -35 personer per år.

Att Dals-Eds kommun har fler äldre invånare och färre i yrkesverksam ålder påverkar efterfrågan på bostäder som följer befolkningsstrukturen och behöver anpassas utifrån de

behov som finns. En effekt av detta blir ett ökat behov av olika typer av boenden som passar äldre.

Det bör också beaktas att kvinnor föder allt färre barn samtidigt som antal kvinnor i barnafödande åldrar är relativt lågt. Födelsetalen och den summerade fruktsamheten är den lägsta på många år. Om trenden fortsätter får det effekter för den demografiska utvecklingen och behovet av ex. förskola och skola.

Prognosen med en förväntad minskad folkmängd och allt fler äldre medför stora utmaningar för kommunen både vad det gäller kompetensförsörjning och ekonomi. Färre personer i arbetsför ålder kan ge svårigheter att anställa personal med rätt kompetens, vilket kan medföra personalbrist och att människor behöver arbeta längre. Det kan också innebära att det blir svårare att få tid till att bedriva utvecklings- och förbättringsarbete. När invånarantalet i kommunen minskar påverkas också skatteunderlaget. Kommunen behöver kontinuerligt arbeta med att attrahera fler invånare till att stanna i och flytta till kommunen genom att skapa en attraktiv kommun. Fördelarna med att bo, verka och arbeta i kommunen behöver också lyftas fram.

Viktiga aspekter att beakta framåt är:

- Beakta befolkningsutvecklingen för planering av kommunens verksamhet.
- Hitta effektiviseringsmöjligheter för att tillgodose framtidens behov.
- Behålla och attrahera fler till att bo och arbeta i kommunen.

2.3.1.3 ARBETSMARKNAD

Årsgenomsnittet för arbetslösheten i Dals-Ed under 2024 låg på 3,4 %, vilket fortsatt är en mycket låg nivå. Sammantaget har arbetslösheten i Dals-Ed under 2024 varit lägre än motsvarande månad 2023 under årets samtliga månader. Vi ligger också fortsatt under såväl riket som Västra Götaland i jämförelse. I december såg vi dock en försiktig ökning, vilket ligger i paritet med länet och riket i stort.

På riksnivå har arbetsmarknaden varit svag under 2024 och arbetslösheten har stigit under hela året, men detta har vi inte sett lokalt i Dals-Ed. I Västra Götalands län är det också en större andel som är sysselsatta än i riket som genomsnitt och det är också fler kommuner i Västra Götalands län som har en lägre arbetslöshetsnivå än riksgenomsnittet än kommuner som har en arbetslöshetsnivå över rikets.

Det är också fortsatt hög efterfrågan på arbetskraft i kommunen, men också i närområdet, och många arbetsgivare upplever fortsatt utmaningar att rekrytera arbetskraft.

Källa: Kolada åldersgrupp 18-65 år

2.3.1.4 VÄSENTLIGA FÖRÄNDRINGAR I VERKSAMHETEN

Budgetanpassningar och omorganiseringar

Behovet av budgetanpassningsarbetet utifrån kommunfullmäktiges tidigare beslut, har fortlöp under året och varit ett stort fokus för såväl politikens budgetberedning som vardagsarbetet i förvaltningar och verksamheter. De åtgärder för kostnadsminskningar som redovisats för budgetberedningen har i vissa delar genomförts och kommer att även fortsatt arbetas vidare med för att komma åt de obalanser i budgeten som föreligger.

Sammanslagning av KS förvaltningar

Beslut fattades under våren om att från och med 1 januari 2025 slå samman

kommunstyrelsens förvaltningar. Vidare fattades också beslut om att fritid och kultur till största del ska inrymmas inom kommunstyrelsens ansvar från och med 1 januari 2025.

Nedläggning av förskola

Med anledning av sjunkande antal barn och därmed ett minskat platsbehov fattades i maj 2023 beslut om att lägga ner kommunens minsta förskola med kapacitet för 52 barn - Snörrums förskola - hösten 2024. Nedläggningen har genomförts och från och med höstterminen lokaliseras även årskurs 3 som tidigare inrymts på Hagaskolan på Snörrumsskolan.

2.3.1.5 ÖVRIGA HÄNDELSE I VERKSAMHETER OCH OMVÄRLD

Säkerhetsläget

En orolig omvärld präglar fortsatt säkerhetsläget och påverkar även kommunens förutsättningar, direkt genom högre priser och osäkra leveranser och indirekt genom behovet av att upparbeta en högre beredskap för såväl intrång i våra system och infrastruktur som för en civil beredskap i händelse av kris eller krig. Under året har arbete fortsatt utifrån de risk- och sårbarhetsanalyser som tagits fram både i den egna organisationen men även med andra aktörer på platsen, andra kommuner och myndigheter. Givet det oroliga säkerhetsläget i vår omvärld genomsyrar frågan om beredskap och säkerhetstänk hela organisationen och verksamhetsplanering framåt.

Kommunsamverkan

I december 2023 undertecknades en ny avsiktsförklaring för Dalslandssamverkan som innebär att Åmåls kommun deltagit fullt ut i samverkan från och med 2024 och att samverkansarbetet fått en tydligare struktur utifrån den omfattande samverkan som pågår och planeras mellan kommunerna i Dalsland. Fyrbodals kommunalförbund, regionen, Länsstyrelsen och våra kommungrannar på norska sidan, Halden och Aremark, är andra viktiga samverkanspartners för att hantera våra gemensamma utmaningar.

Lagändringar

Såväl lagändringar, förordningar och direktiv påverkar direkt våra förutsättningar som kommun och här sker ständigt behov av anpassningar. Bland annat har kommunen under året tagit över ansvaret för fastighetsnära förpackningsinsamling (FNI) samt förpackningsinsamling på återvinningsstationerna och innan 2027 skall alla hushåll ha fastighetsnära insamling av förpackningar och det återstår mycket arbete angående detta. Under 2025 införs i Sverige NIS2-EU-direktivet om syftar till att uppnå en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen och under 2025 planeras även att den nya socialtjänstlagen införs som syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad. Det senare är exempel på direktiv och lag som kommer påverka hela organisationen på olika sätt framöver.

2.3.2 RISKER OCH KONSEKVENSER

2.3.2.1 OMVÄRLDSRISKER

Den negativa befolkningsutvecklingen är en uppenbar risk för välfärdens finansiering, att kunna bedriva en effektiv organisation och för platsens attraktivitet. Det är en risk för hela kommunkoncernen och därför har kommunfullmäktige antagit ett utvecklingsmål som består av att befolkningsantalet i Dals-Eds kommun ska vara 5 000 invånare år 2035 till vilket organisationens prioriteringar ska kanaliseras. För att nå målet krävs bland annat

marknadsföring, attraktivitetsåtgärder, samverkan såväl inom organisationen som hela platsen Dals-Ed med invånare, företag och föreningar delaktiga.

Omvärldsrisker i övrigt är statliga och regionala prioriteringar gällande infrastruktur och kollektivtrafik samt hur kommande satsningar från staten kommer att utvecklas eller förändras kring statsbidrag som flertalet av kommunens verksamheter är beroende av för att kunna bedriva ett utvecklingsarbete i våra verksamheter.

2.3.2.2 VERKSAMHETS RISKER

Personalförsörjningen i flera av kommunens verksamheter är en av våra största utmaningar för att kunna upprätthålla en god kvalitet och service, i verksamheter som dessutom utifrån demografin kommer att ha en ökad efterfrågan. Därför är det viktigt för oss att vara en attraktiv arbetsgivare och att upprätthålla en god och inbjudande arbetsmiljö. Vi behöver också fortsätta genomlysning av arbetssätt och att vidareutveckla schema och bemanning i våra verksamheter. Vi har utifrån befolkningsprognosen även en omställning att göra i verksamheterna då andelen barn och unga minskar och andelen äldre ökar.

Budgetanpassningsarbetet under planperioden är ytterligare en uppenbar verksamhetsrisk som innebär stora ansträngningar för samtliga verksamheter och leder till förändringar av uppdrag och hur vi är organiserade. Det är viktigt att vi under planperioden analyserar de effekter åtgärderna för kostnadsminskningar ger så att vi även fortsättningsvis kan upprätthålla tillräckligt hög kvalitet i grunduppdragen och att vi i verksamheterna kan tillgodose våra kunder och målgrupper tillräckligt god service.

2.3.2.3 FINANSIELLA RISKER OCH RISKHANTERING

Den av fullmäktige beslutade finanspolicyn innehåller riktlinjer och regler i form av riskmandat och limiter för finansverksamheten inom kommunen och den kommunala koncernen. Kommunen och den kommunala koncernen är exponerad för framför allt följande finansiella risker: ränterisk, finansieringsrisk, kredit- och likviditetsrisk samt marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar.

Ränterisk

Per den 31 december 2024 uppgick den kommunala koncernens räntebärande skulder till 341,4 mkr (341,0 mkr 2023), medan de räntebärande finansiella tillgångarna var 4,0 mkr (3,5 mkr 2023). Den kommunala koncernens räntebärande nettoskuld uppgick per balansdagen sålunda till 337,4 mkr (337,5 mkr 2023). Nettoskulden har minskat med 0,1 mkr jämfört med 2023.

Kommunens räntebärande skulder under 2024 uppgick till 112,2 mkr (102,2 mkr 2023), medan kommunens räntebärande finansiella tillgångar under 2024 var 4,0 mkr (3,5 mkr 2023). För kommunen uppgick nettoskulderna under 2024 till 108,2 mkr (98,7 mkr 2023).

Upplåningen inom den kommunala koncernen löper både med fast och rörlig ränta.

Enligt finanspolicyn ska den genomsnittliga räntebindningstiden på externa räntebärande skulder inte understiga 1,5 år och bör inte överstiga 4 år. Per den 31 dec 2024 uppgick den genomsnittliga räntebindningstiden för den kommunala koncernens upplåning till 2,7 (2,5) år.

Den genomsnittliga räntebindningstiden för kommunens upplåning uppgick till 2,8 (2,1) år.

Finansieringsrisk

Enligt finanspolicyn får inte mer än 40 procent av låneskulden förfalla inom en och samma 12-månadersperiod. Givet skuldens sammansättning per balansdagen förföll maximalt 22 (26)

procent av den kommunala koncernens låneskuld inom en 12-månadersperiod, medan motsvarande siffra för enbart kommunens låneskuld var 21 (29) procent.

Enligt finanspolicyn ska kapitalet i likviditetsförvaltningen säkerställa kommunens och koncernens betalningsförmåga på kort sikt. Kapitalet utgörs av likvida medel på bankkonto samt eventuella kortfristiga placeringar i räntebärande värdepapper eller räntefonder.

Per sista dec 2024 uppgick tillgängliga likvida medel i koncernen till 45,2 (48,5) mkr och tillgängliga outnyttjade kreditfaciliteter till 15,0 (22,0) mkr: totalt 60,2 (70,5) mkr.

Kredit- och likviditetsrisk

Enligt finanspolicyn så berör kreditrisk i kapitalförvaltningen ränteplaceringar och definieras som risken för värdeförlust på grund av att en motpart (till exempel bank, kommun, företag) inte fullgör sina finansiella förpliktelser. Kreditrisk definieras som risken för att en fordran inte betalas på utsatt tid och/eller med det belopp som fordran utgör. För att hantera denna risk ska placeringarna fördelas mellan olika emittenter (utgivare).

För att hantera kreditrisken på ett effektivt sätt ska ränteplaceringar i första hand göras genom placering i fonder. Dessa ska bestå av räntebärande papper med god kreditvärdighet och riskspridning.

Kommunen har under perioden inte placerat någon likviditet.

Marknadsvärdesrisk i finansiella placeringar

I detta avsnitt beskrivs inträffade händelser som bedöms ha effekt på de finansiella rapporterna. Den kommunala ekonomin står inför betydande marknadsvärdesrisker till följd av inflationen och det pågående kriget, vilka har haft en genomgripande påverkan på både den globala och lokala ekonomin. Den höga inflationen påverkar marknadsvärdet på kommunens investeringar och fastigheter, samtidigt som den ökar kostnaderna för drift och nya projekt. Prisstegringar på byggmaterial och energi leder till ökade utgifter, vilket i sin tur kan minska kommunens möjligheter att upprätthålla planerade investeringar. Det är alltför komplext, i synnerhet eftersom båda händelserna i hög grad även har påverkat den allmänna konjunkturen på många olika sätt, utöver de direkta effekter på verksamheterna som beskrivs under respektive rubrik.

Valutarisk

Enligt finanspolicyn är utgångspunkten vid förvaltning av kommunens portföljer att begränsa valutarisken.

Samtlig extern upplåning inom koncernen har skett i svenska kronor och någon placering av likvida medel eller pensionsmedel har ej gjorts under perioden.

2.4 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Förutsättningarna för kommunens drift och utveckling har under året fortsatt präglats av ett osäkert omvärldsläge, högt inflations- och ränteläge, tillsammans med ett säkerhetspolitiskt osäkert läge. Men framförallt har den mycket svåra ekonomiska situationen varit i fokus. Kommunen budgeterade för ett resultat för 2024 på -22,1 mkr. och med nu kända förutsättningar krävs effektiviserings- och anpassningsåtgärder motsvarande totalt 29,2 mkr under planperioden. Av detta belopp ligger 19,3 mkr i budget 2024 varav 18,0 mkr är utfördelat till nämnderna och resten ofördelat. Ingången i 2024 har med de budgetmässiga förutsättningarna som pekade på ett stort negativt resultat 2024, inneburit ett stort fokus på allmän återhållsamhet, särskild kostnadsmedvetenhet och att fullfölja de nödvändiga budgetåtgärderna. Med dessa

förutsättningar inför året är det smått fantastiskt att resultatet för året landar på ett minusresultat om blott 0,6 mkr. Särskilt viktigt är att kommunstyrelsen och nämnderna förhållit sig väl till de budgetmässiga förutsättningarna givet de anpassningar som behöver göras kopplat till nämndernas demografiförändringar och åtgärderna inom kommunstyrelsen som innebär effektiviseringar och lägre ambitionsnivåer. Bland annat har det handlat om neddragningar i det centrala interna administrativa stödet, såsom stöd i kvalitets- utvecklings och strategiskt arbete. Det handlar också om sänkta ambitionsnivåer och effektiviseringar i form av att inte återanställa i samband med vakanser. Som en konsekvens av anpassningarna har även en översyn skett av förvaltningsorganisationen.

Processen kring ungas meningsfulla fritid som ska ersätta ungdomsgården har fortsatt och insatser planeras tillsammans inom kommunen och föreningslivet. Samverkan med näringslivet löper på med företagskontakter och samverkan mellan näringsliv och skola - positivt är att kommunen ökat från förra årets 3,71 till årets betyg på 4,0 i det sammanfattande omdömet på samtliga enkätfrågor i Svenskt näringslivs enkät. Dals-Ed ligger nu på förstaplats i Fyrbodals i Svenskt näringslivs ranking.

Under våren har implementering skett av ett nytt HR/Lönesystem och ny växel. Ett Digitaliseringsråd har bildats i kommunen med representanter från samtliga förvaltningar. Syftet med gruppen är att vi gemensamt ska ta oss an de digitaliseringsinitiativ vi har att bevaka och värdera för kommunen, och att vi även kan hantera informationssäkerhets- och systemförvaltarfrågor med våra samlade resurser vi har i kommunen.

För att säkerställa överensstämmelse med regelverket och god redovisningssed tillämpas riktlinjer för finansiella leasingavtal från och med 1 januari 2024. För år 2024 beräknas förändringen få en negativ resultateffekt. Den negativa effekten avtar sedan successivt fram till år 2033 för att sedan få positiv resultatpåverkan jämfört med dagens metod för redovisning.

Fokuset på budgetåtgärderna har inneburit såväl personal- som organisationsförändringar som i sin tur leder till behov av ändrade uppdrag och arbetssätt. Sedan hösten 2023 har den översynen pågått som en del i budgetanpassningarna och under 2024 har beslut fattats i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen som utgör inriktningar och utgångspunkter för genomförandeprocessen under hösten och som översiktligt och bland annat lett fram till följande:

Flytta ansvaret för fritid och kultur från FOKUS-nämnden till KS

En förvaltning under kommunstyrelsen från och med 2025

Fritid- och kulturverksamheten sorteras in under nuvarande kanslienheten, till vilket en ny kanslichef rekryterats under hösten

Kulturskola och Ungas meningsfulla fritid kvar inom FOKUS-förvaltningen (från och med 2025 benämnd Barn- och utbildningsförvaltningen)

Nuvarande AMI-chefen fördelas ansvarsområden och arbetsuppgifter som till stor del motsvarar de ansvar och arbetsuppgifter som åvilar förvaltningschefen för samhällsbyggnadsförvaltningen när denne går i pension under våren 2025. Ersättsrekrytering ska ske i verksamheten som förstärker det operativa arbetet.

Att organisera om bemanningsteamet till en egen enhet inom kommunstyrelsen med den nuvarande verksamhetsledaren som enhetschef.

Att flytta ansvaret för säkerhets- och beredskapsarbetet till räddningstjänsten.

Under 2025 behöver vi utvärdera organisationsförändringarna för att vi ska ha en hållbar och optimal förvaltningsorganisation utifrån respektive grunduppdrag.

Kommunen har från 1/1 2024 tagit över ansvaret för fastighetsnära förpackningsinsamling (FNI) samt förpackningsinsamling på återvinningsstationerna. Innan 2027 skall alla hushåll ha fastighetsnära insamling av förpackningar och det återstår mycket arbete angående detta.

Arbetslösheten i Dals-Ed är fortsatt låg, och det innebär att det fortfarande finns betydande svårigheter med kompetensförsörjning, både hos kommunen som arbetsgivare och hos näringslivet. Det innebär vidare att de individer som inte ännu etablerat sig på arbetsmarknaden till viss del står ganska långt ifrån den och det krävs insatser över tid för att de ska få rätt förutsättningar för att kunna etablera sig. Fortsatt stora investeringar och satsningar genomförs för närvarande inom VA-verksamheten.

Utifrån det osäkra omvärldsläget så finns det ett starkt nationellt tryck om att kommunerna förstärker sitt arbete kring krisberedskap och civilt försvar. Risk- och sårbarhetsanalys (RSA) ska upprättas i varje kommun för att identifiera i vilka delar som kommunen behöver förstärka sin robusthet. RSA har tagits fram, redovisats och fastställts i kommunstyrelsen under året och utgör nu ett bra underlag för att vidta åtgärder som förstärker vår förmåga vid kris.

Den nya Utvecklingsplanen har startat upp under perioden och fokus är stort på att utveckla kommunikation och evenemang utifrån kommunens platsvarumärke.

Snörrums förskola lades ned i juni 2024 och övergick då till att bli en del av Snörrumskolan och fritidshem. Hela processen har varit omfattande men hade inte kunnat göras bättre än vad den gjordes av pedagoger och ledning i god samverkan med barn och vårdnadshavare. Trots arbete med nedläggning och omorganisation har en god verksamhet bedrivits och övergången bedöms ha fungerat bra utifrån förutsättningarna.

Projektet Backa alla barn i Dalsland har startats upp och är ett kommunövergripande samarbete tillsammans med övriga dalslandskommuner, regionen och polisen, i syfte att samverka för att tidigt komma in och stötta kring barn i behov av stöd. Utöver detta har regeringen genomfört en ny satsning, skolsociala team, som innebär en tjänst till skolan och en till socialtjänsten där båda ska vara socionomer eller utbildning som prövas likvärdiga. Dessa projekt har kombinerats i vår kommun och ett skolsocialt team som arbetar enligt metoden Backa barnet har tillsatts i form av 3 tjänster under projektperioden 2024-2026. Arbetet startade väl men har påverkats av personalförändringar.

Under 2024 fram till och med 240831 har FOKUS-förvaltningen delat med sig av förvaltningschefen till socialförvaltningen i avvaktan på rekrytering av socialchef. Rekryteringsbehovet och kompetensförsörjningen har varit ett fokus inom socialförvaltningens verksamheter under året och kommer även fortsättningsvis att vara ett utvecklingsområde. Under våren antogs den kommunövergripande strategiska kompetensförsörjningsplanen av kommunstyrelsen, vilket ger förvaltningen möjlighet att vidareutveckla sin egen planering i en större helhet.

Samtidigt som rekryteringsbehovet är stort ser alla verksamheterna inom Socialförvaltningen ökande behov hos brukare, patienter och klienter. Ökningen beror exempelvis på ökad andel 80+, förskjutning från regional sjukvård till kommunal och regional närvård och större och mer komplexa barnärenden. Inom särskilt boende (SÄBO) stängdes dock en avdelning på Edsgärdet temporärt i början på året på grund av vakans i nyttjandegrad, men i april var samtliga SÄBO-platser belagda både på Edsgärdet och Hagalid. Utifrån behovet öppnades 4 ytterligare platser på Edsgärdet i oktober, vilket till viss del finansieras via reserverade medel under kommunfullmäktige.

Trots rekryteringsproblematiken så har såväl rekryteringen som bemanningen till sommarperioden fungerat väl. Det har fungerat bra med vikarierna och verksamheterna har även lyckats knyta till sig personal under hösten utifrån de vikarier som varit inne under sommaren. Fortsatt arbete med schema och bemanning i verksamheterna utifrån bemanningshandbok och heltid som norm pågår.

2.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN

2.5.1 ANSVARSSTRUKTUR

Styrprinciperna från år 2008 reglerar ansvarsfördelningen i kommunen med utgångspunkter som decentralisering, helhetssyn och god ekonomisk hushållning. Helhetssyn ska prägla allt arbete, kommunens bästa och koncernnyttan ska beaktas i alla beslut. Beslut ska fattas så nära berörd verksamhet som möjligt och verksamhetsansvariga med personal har stor frihet att välja hur arbetet ska genomföras för att nå målen för verksamheten.

Politikerna ansvarar för VAD kommunen ska göra, tjänstemännen för HUR detta utförs. Politikerna styr genom mål och ekonomiska ramar samt genom att följa upp och utvärdera verksamheten gentemot målen. Politikerna beslutar om verksamhetens kvalitet och dimensionering samt om övergripande organisation. Tjänstemännen ansvarar för genomförandet av politiska beslut enligt givna mål och riktlinjer samt inom givna ekonomiska ramar.

Kommunfullmäktige fastställer övergripande mål, nämnder och förvaltningar samt deras ansvarsområden och ekonomiska ramar. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över nämndernas verksamhet. Nämnd ansvarar för verksamhet inom sitt ansvarsområde utifrån gällande lag samt kommunfullmäktiges mål och ekonomiska ramar.

Kommundirektören är kommunens ledande tjänsteperson, ansvarig inför kommunstyrelsen samt chef för förvaltningscheferna och enhetscheferna på kommunledningsförvaltningen. Kommundirektören har det yttersta ansvaret för att verkställa kommunstyrelsens beslut. Förvaltningschef är nämndens ledande tjänsteperson, ansvarig inför nämnd och kommundirektör samt chef för enhetschefer inom nämndens ansvarsområde. Förvaltningschefen är ansvarig för nämndens förvaltning. Förvaltningschefen har det yttersta ansvaret för att verkställa nämndens beslut. Enhetschef har verksamhets-, ekonomi- och personalansvar för sin enhet, och är ansvarig inför förvaltningschefen.

Varje nivå utkräver ansvar av närmast underliggande nivå. Kommunstyrelsen utkräver ansvar av kommundirektören. Förvaltningschef utkrävs ansvar av nämnd och kommundirektör. Enhetschef utkrävs ansvar av förvaltningschef. Ansvarsutkrävande sker alltid i dialog med den berörda. För att undgå ansvar krävs att underliggande nivå tydligt redovisar skäl till att verksamheten ej kan bedrivas inom den överenskomna omfattningen vad gäller ekonomi, kvantitet och kvalitet. Närmast överordnad övertar ansvaret för de åtgärder som krävs för att anpassa verksamheten till rätt omfattning. Övertagande nivå bedömer de redovisade skälen och vidtar vid behov (beroende på nivå) politiska, organisatoriska eller personella åtgärder. Medför åtgärderna förändringar av angivna mål, ska förslagen till åtgärder underställas berört politiskt organs prövning.

2.5.2 RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DALS-EDS KOMMUN

Kommunens tillitsbaserade ledningsfilosofi växte fram parallellt och i samma anda som den statliga Tillitsdelegationens utredning kring hur styrningen av välfärdstjänster i högre grad skulle kunna ta tillvara medarbetares och invånares kompetens och erfarenhet, för att ge större kvalitet och nytta för dem vi är till för. En grundtes är att styrningen och ledningen består av delarna: styrning, kultur och ledarskap samt arbetsorganisation. För att ge förutsättningar för ett så bra möte mellan medarbetare och invånare som möjligt, måste samtliga delar utvecklas. Allt syftar till att fullgöra kommunens grunduppdrag, att möjliggöra god livskvalitet för våra invånare, inom ramen för god ekonomisk hushållning

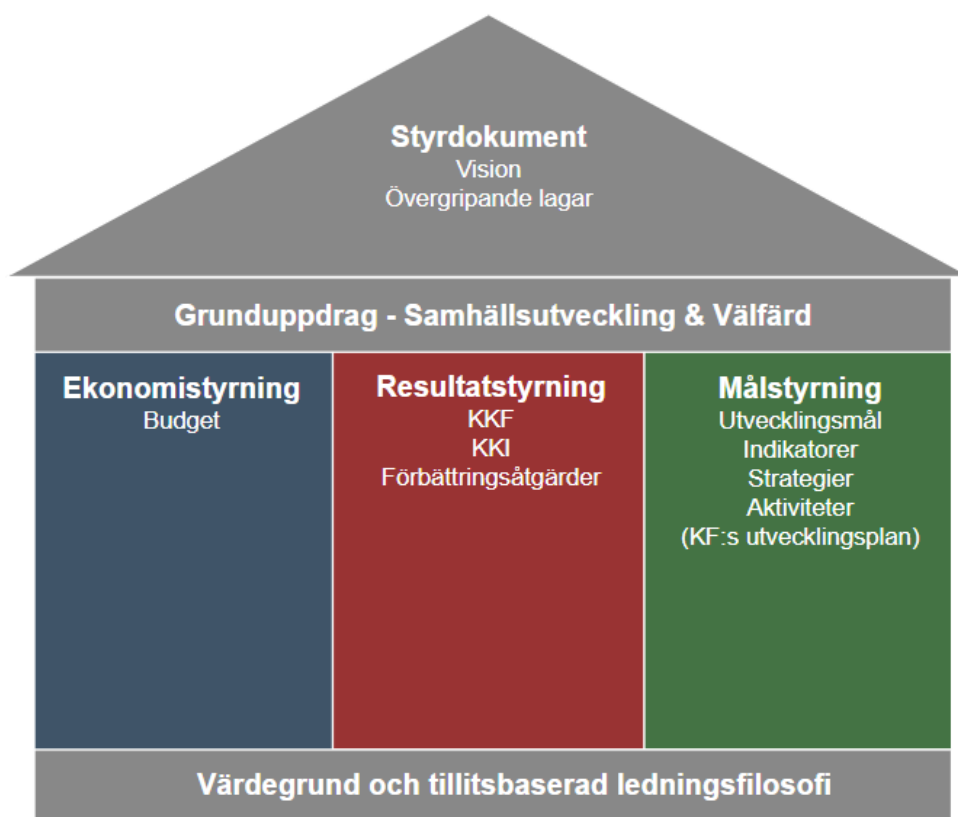
Innebörden i den tillitsbaserade styrningen och ledningen är att professionerna vet bäst vad som behöver utvecklas eller kvalitetssäkras utifrån verksamhetens grunduppdrag. Därför tas mål och kritiska kvalitetsfaktorer fram och omhändertas på respektive organisatoriska nivå i kommunen. Ansvaret för resultatstyrning och verksamhetsutveckling ska ligga så långt ut i organisationen som det är möjligt och lämpligt. Uppföljningen syftar till att kvalitetssäkra att vi klarar grunduppdraget och uppsatta mål, samt att ta fram underlag för förbättringsarbetet.

Dialog används som styrmedel mellan olika roller och nivåer i organisationen för att öka förståelse, samsyn och acceptans avseende till exempel vision, mål, uppdrag och kvalitet. I den systematiska dialog som är förutsättningen för styrmodellen diskuteras vad-, när-, hur- och vem-frågorna så att varje roll har en tydlig lägesbild vid beslutsfattande.

Framgångsfaktorer för att nå ändamålsenliga resultat över tiden är:

- Långsiktig stabilitet grundat på politisk samsyn över partigränserna för vad som ska gälla kring styrning och ledning
- Tydligt beskrivna roller mellan politik och tjänstepersoner samt mellan medarbetare, stödfunktioner och chefer
- Livskvalitet, hållbarhet och helhetsperspektiv är vägledande värdeord
- Tydlig styrstruktur som stödjer den tillitsbaserade ledningen
- Kommunikativa och engagerade ledare samt delaktiga medarbetare

2.5.2.1 STYRMODELLENS GRUNDER OCH SYFTEN

Kommunens vision och värdegrund, den kommunala och statliga styrningen samt verksamhetsbeskrivningen utgör grunden i styrmodellen. Detta säkerställer att vi har en gemensam bild av verksamheten och dess uppdrag samt ger oss ett fokus på dem vi är till för och deras behov. En gemensam bild av verksamheten är en förutsättning för att kunna arbeta med systematiskt kvalitetsarbete.

Grunduppdraget ska beskrivas och brytas ner enligt hierarkin kommun, nämnd/förvaltning, verksamhetsområde/enhet samt individuella befattningsbeskrivningar utifrån olika funktioner i organisationen.

Styrmodellens tre syften

1. God ekonomisk hushållning - Ekonomistyrning

- Att de ekonomiska resurserna används effektivt idag och i framtiden
- Att de ekonomiska resurserna används så att målen uppnås

2. Säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet - Resultatstyrning

- Att verksamheten har bra kvalitet och effektivitet
- Att invånarnas/kundernas behov blir tillgodosedda

3. Genomförande av planer i syfte att uppnå utvecklingsmål - Målstyrning

- Förverkliga den politiska viljan och de prioriterade målen
- Från ord till handling - ett systematiskt förändringsarbete

2.5.2.2 EKONOMISTYRNING

Ekonomistyrning syftar till att uppnå en god ekonomisk hushållning där de ekonomiska resurserna används effektivt både idag och i framtiden. De ekonomiska resurserna ska också användas på sådant sätt att kommunens mål uppnås.

De ekonomiska styrprinciperna beskriver principerna för fördelning av ramar inom Dals-Eds kommun. Fördelningen av ramarna/resurserna fastställs i budgeten.

I Dals-Eds kommun tillämpas decentraliserad ekonomistyrning, vilket kännetecknas av ökad frihet men också ökat ansvar för nämnderna. Utgångspunkt för arbetet utifrån ekonomistyrningsprinciperna ska vara decentralisering, helhetssyn och god ekonomisk hushållning. Allt arbete ska präglas av en helhetssyn, där kommunens bästa och concernnyttan beaktas vid alla beslut som fattas.

Den övergripande ekonomi- och verksamhetsstyrningen beslutas av kommunfullmäktige som antar finansiella mål, vilka utgör de yttre ekonomiska ramarna som styr långsiktigheten i kommunens ekonomi.

Ekonomistyrningen utövas genom dialog med nämnder, bolag och förvaltning samt olika styrdokument såsom till exempel ägardirektiv och genom kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Den kommunala verksamheten och dess ekonomiska förvaltning regleras i stor omfattning av kommunallagen (2017:725), och enligt denna ska kommunen bland annat fatta beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Kommunens ekonomiska förvaltning styrs också av lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:598) och rekommendationer från rådet för kommunal redovisning samt av annan normering och praxis inom ekonomiområdet.

Kommunens riktlinjer för ekonomistyrning fastställer ramverket för det regelsystem efter vilken kommunstyrelsens ekonomiska styrning av kommunens verksamheter ska ske, och utgör även ett komplement till nämnda lagar, rekommendationer och normeringar.

Dals-Eds kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt handlingsutrymme till kommande generationer. Definitionen av god ekonomisk hushållning är att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer.

2.5.2.3 RESULTATSTYRNING

Resultatstyrning syftar till att utifrån grunduppdraget säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet och att invånarnas/kundernas behov blir tillgodosedda.

För att bedöma om verksamheten utför sitt uppdrag med god kvalitet och effektivitet identifieras kritiska kvalitetsfaktorer utifrån de tre nyttoperspektiven. I syfte att kvalitetssäkra varje kvalitetsfaktor ska en eller flera kvalitetsindikatorer tas fram. En kvalitetsindikator är ett mått på uppnådd kvalitet och/eller effektivitet. Kritiska kvalitetsfaktorer och kvalitetsindikatorer ingår i varje verksamhetsplan och definieras och analyseras utifrån respektive nyttoperspektiv.

Mätmetod, rutin för mätning och analys ska ha definierats för att säkerställa att det genomförs kontinuerligt och enhetligt. Slutsatserna från analysen ska ligga till grund för återkopplingen till uppdragsgivaren samt utgör tillsammans med omvärldsanalysen ett underlag för planeringen av verksamheten både gällande anpassningar i grunduppdraget och ständiga

förbättringar.

Detta innebär en förflyttning i uppföljningen, från nyckeltal av kvantitativ karaktär, till kvantitativa och kvalitativa indikatorer, från verksamhetsberättelser (vad vi har gjort), till resultatanalyser (resultat, prestationer och effekter) samt från sammanställning och kommentarer till utvärdering och slutsatser.

Med detta sätt att följa upp verksamheterna önskar vi uppnå ett större fokus på resultat istället för resurser, med andra ord vad vi får för effekt för våra kommuninvånare/kunder, för medarbetarna och för ekonomin. Uppföljning av kvalitetsfaktorer, kvalitetsindikatorer samt arbetet med förbättringsåtgärder är ett systematiskt och ständigt pågående kvalitets- och förbättringsarbete.

2.5.2.4 MÅLSTYRNING

Målstyrning syftar till genomförande av planer för att uppnå utvecklingsmål. Med utgångspunkt från kommunens och verksamheternas grunduppdrag och utvecklingsbehov beslutar politiken om utvecklingsmål på kommun- och förvaltningsnivå. Till målen kopplas också strategier och relevanta indikatorer, som indikerar graden av målnuppfyllelse. Förvaltningen bestämmer utifrån beslutade utvecklingsmål vilka aktiviteter som ska genomföras för att uppnå målen. Verksamheter och enheter bidrar med sitt engagemang i de aktiviteter som finns kopplade till utvecklingsmålen på kommun- och förvaltningsnivå.

Prioriterade mål, inriktningar och uppdrag

Kommunens utvecklingsmål samt finansiella mål inför kommande år antas av kommunfullmäktige och ligger till grund för den fortsatta budgetberedningen. Beredningen genomförs av kommunledning och nämndernas presidier. Prioriteringarna tas fram med utgångspunkt från utvecklingsmål och i dialog med kommundirektörens ledningsgrupp. Ansvar för planering och verkställande av åtgärder för att uppnå respektive prioritering åligger kommundirektörens ledningsgrupp. Detta genom en handlingsplan inklusive resurstilldelning.

Nämndernas och styrelsens utvecklingsplan

Nämndernas och styrelsens eventuella utvecklingsmål och strategier för att nå dessa bereds av respektive förvaltnings ledningsgrupp och presidiet. Ansvar för planering och verkställande av åtgärder för att uppnå respektive utvecklingsmål åligger förvaltningens ledningsgrupp.

Kommunfullmäktiges övergripande utvecklingsmål ska genomsyra all planering och utförande av verksamheten och via vertikal dialog återkopplas till närmsta nivå.

2.5.3 UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL

Den interna kontrollen i Dals-Eds kommun styrs av "Reglemente för intern kontroll" antaget av kommunfullmäktige 2003-11-19 och reviderat i kommunfullmäktige 2019-06-19.

Reglementet syftar till att säkerställa att styrelsen och nämnderna upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll, som innebär att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet.
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm.

En bra intern kontroll bidrar till att skapa värde för organisationen och förebygger, upptäcker och åtgärdar fel och brister som hindrar organisationen att nå sina mål och utföra sitt uppdrag.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll. I kommunen finns en internkontrollorganisation upprättad samt förvaltningsövergripande anvisningar. Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Årshjulsprocessen för internkontrollen innefattar att varje nämnd/förvaltningen genomför en riskanalys och utifrån denna upprättas en internkontrollplan. Kontrollmomenten genomförs efter beslutad frekvens och dokumenteras samt analyseras och förbättringsåtgärder tas fram.

2.6 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

2.6.1 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

I kommunens "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv" föreskrivs bland annat att: "God ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer."

2.6.2 FINANSIELL ANALYS

Årets resultat enligt resultaträkningen (förändring av eget kapital)

Dals-Eds kommun redovisade 2024 ett underskott på 0,6 mkr, vilket jämfört med 2023 var en förbättring med 3,5 mkr.

Med ett budgeterat resultat 2024 på -22,1 mkr så blev årets resultat +21,5 mkr bättre än vad som var budgeterat.

Riksdagen beslutade under 2020 om ett nytt anslag, Stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden. Medlen på anslaget fördelades med 70 procent till kommunerna och 30 procent till regionerna. Medlen har fördelats proportionellt utifrån befolkningsmängd, lika mycket i kronor per invånare. Totalt beslutade riksdagen om extra tillskott till kommunerna med 19,4 miljarder kronor för 2020. Av dessa erhöll Dals-Eds kommun totalt 9,1 mkr i extra generellt statsbidrag för 2020.

12,5 miljarder av dessa har permanentats för kommunerna och innebär ett tillskott för Dals-Eds kommun med 4,1 mkr för 2021 och framåt. I samband med budgetpropositionen för 2022 så ökades det generella statsbidraget med ytterligare 2,1 miljarder till kommunerna vilket innebär ytterligare generellt statsbidrag till Dals-Eds kommun med 2,7 mkr för 2022. Under 2023 och 2024 har Dals-Eds kommun erhållit 2,7 mkr stöd för befolkningsmässiga utmaningar som är särskilt relevant för mindre kommuner. Dessutom har vi beviljats ett statsbidrag för EU val på 0,1 mkr år 2024. Bidraget som har redan nämnt återfinns under finansförvaltningen.

Skatteunderlaget för åren 2019–2023 har ökat i en högre takt än vad tidigare beräkningar visat. Detta har resulterat i positiva slutavräkningsposter för dessa år. För år 2024 har vi dock noterat en minskning i slutavräkningen med totalt 1,2 miljoner kronor.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var +3,5 mkr. Samhällsbyggnadsförvaltningen budgetavvikelse uppgick till +5,2 mkr. Kommunledningsförvaltningen budgetavvikelse uppgick till +3,4 mkr. Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -3,9 mkr. FOKUS-nämnden redovisade en budgetavvikelse på -1,2 mkr.

Budgeten för 2025-2027 grunder sig på skatteunderlagsprognoser från SKR oktober 2024. I

december gjorde SKR en ny bedömning.

SKR:s Den senaste beräkningen för PKV 2024 visar ingen förändring jämfört med prognosen från oktober, trots en marginell höjning av antaganden för övrig förbrukning. Prognosen för 2025 har dock sänkts och visar för första gången ett negativt värde för PKV. Inflations- och löneantaganden har justerats marginellt, medan pensionskostnader förväntas minska betydligt, vilket påverkar PKV tydligt. Arbetskraftskostnaderna minskar med 1,5 procent 2025 men ökar något 2026 på grund av förändringar i pensionskostnaderna. För 2027 och 2028 justeras PKV upp något till följd av högre löneantaganden och ökade pensionskostnader. Totalt revideras PKV för 2024–2028 upp från 14,7 till 15 procent.

Källa: SKR cirkulär 24:56 2024-12-12

Årets resultat efter balanskravsjusteringar (enligt 12 § Kommunallagen)

Årets resultat efter balanskravsjusteringar är -0,6 mkr, vilket jämfört med 2023 var en förbättring med 3,6 mkr.

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster (jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder)

Dals-Eds kommun redovisar ett årets resultat exklusive jämförelsestörande poster på - 0,6 mkr, vilket är 3,5 mkr bättre än 2023. Plus/minus noll i jämförelsestörande poster redovisas för 2024.

Årets resultat och jämförelsestörande poster

	2022	2023	2024
Årets resultat (mkr)	11,9*	-4,1*	-0,6
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster (mkr)	10,1*	-4,2*	-0,6
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	3,2*	-1,0*	-0,1
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	2,7*	-1,0*	-0,1

*Uppdatering gällandejusteringar för finansiella leasingavtal

Från och med 2024 tillämpar kommunen RKR rekommendation för klassificering av operationell respektive finansiell leasing. Denna förändring innebär att per sista december 2024 har leasingkostnader om 4,4 mkr, som tidigare redovisats som rörelsekostnader, omklassificerats till avskrivningar om 3,2 mkr och räntekostnader om 2,7 mkr. Förändringen har resulterat i en nettoeffekt på resultatet om 1,5 mkr. Motsvarande justeringar har gjorts för 2023.

Årets resultat förbättrat från -4,1 mkr under 2023 till -0,6 mkr under 2024. Relateras kommunens resultat till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag redovisade kommunen under 2024 ett resultat på -0,1 procent. Under 2022 och 2023 uppgick motsvarande resultat till +3,2 procent respektive -1,0 procent.

Under 2022 till 2024 redovisade ett antal jämförelsestörande poster, såsom realisationsvinster vid försäljningar samt engångskostnader vid utrangering av anläggningstillgångar.

Exkluderas de jämförelsestörande posterna uppgick årets resultat under 2022 till 3,2 procent

av skatteintäkterna. Under 2023 och 2024 var motsvarande nivå -1,0 procent respektive -0,1 procent. Det innebär att det löpande driftsresultatet för kommunen exklusive jämförelsestörande engångsposter låg på i snitt 0,5 procent under perioden.

Ett av Dals-Eds kommuns finansiella mål för god ekonomisk hushållning är att resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser under en treårsbudgetperiod ska vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader. Det innebär att kommunens kort och långsiktiga finansiella handlingsutrymme, i form av likviditet och soliditet behålls. Under den senaste treårsperioden har Dals-Eds kommun redovisat ett resultat på i genomsnitt 2,4 mkr per år.

Nettokostnadsandel

%	2022	2023	2024
Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	93,2*	95,4*	93,9
Planenliga avskrivningar	5,0*	5,2*	5,5
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster och finansnetto	98,2*	100,6*	99,4
Finansnetto	-1,4*	0,4*	0,7
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster	96,8*	101,0*	100,1
Jämförelsestörande engångsposter	0,5	0,0	0,0
Nettokostnadsandel i relation till skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	97,3*	101,0*	100,1

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

Från och med 2024 tillämpar kommunen RKR rekommendation för klassificering av operationell respektive finansiell leasing, vilket medför en minskning av nettointäkterna och kostnaderna med 1,1 %. Samtidigt ökar avskrivningarna med 0,8 % och finansnettot med 0,7 % för respektive år.

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett djuplodande mått på denna balans är nettokostnadsandelen, som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning. Redovisas en nettokostnadsandel under 100 % har kommunen positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. En nettokostnadsandel på 97-98 % kan betraktas som god ekonomisk hushållning för Dals-Eds kommun. Sett över en längre tidsperiod, klarar då kommunen av att finansiera ersättningsinvesteringar och nyinvesteringar.

När Dals-Eds kommuns nettokostnadsandel analyseras, framgår det att nettot av verksamhetens intäkter och kostnader under 2024 tog i anspråk 93,9 % av skatteintäkterna, vilket är en minskning med 1,5 procentenheter jämfört med 2023.

Vidare tog avskrivningarna i anspråk 5,5 %, vilket var 0,3 procentenheter högre än föregående år. Avskrivningarna är kommunens periodiserade kostnader för investeringar.

Finansnettot uppgick till 0,7 %, vilket innebär att dem finansiella kostnaderna översteg de finansiella intäkterna under 2024. Samtidigt var de finansiella intäkterna för 2024 lägre än de

under 2023. Den ökade finansiella kostnaden förklaras av en höjning av en del av låneränta som genomförts under 2023 och 2024 samt ränta på finansiella leasingavtal. Det är värt att notera att trots denna höjning finns fortfarande en låg upplåningsräntan på externa lån som balanseras av dels borgensavgiften från det kommunala bostadsbolaget och dels avkastning på placering av likvida medel. Under 2022 till 2024 genomförde kommunen en inlösen av överskottsfonden, vilket resulterade i ökade finansiella intäkter med 7.6 mkr, 1,7 mkr respektive 1,3 mkr.

Detta innebär att kommunens nettokostnader och finansnetto tog i anspråk 100,1% av skatteintäkterna, vilket var 0,9 procentenheter mindre än 2023.

Kommunen har under 2022- 2024 haft några jämförelsestörande poster som har påverkat resultatet både positivt och negativt. Som andel av skatteintäkterna uppgick de till 0,5 % (2022) 0,0 % (2023) och 0,0 % under 2024.

Totalt uppgick nettokostnadsandelen till 100,1% under 2024, vilket innebär att kommunens kostnader var högre än kommunens intäkter. Det var ett förbättring jämfört med 2023 och en försämring jämfört med 2022.

Årets investeringar

	2022	2023	2024
Investeringsvolym brutto (mkr)	32,7	16,9	16,8
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster (mkr)	32,4	16,5	16,8
Investeringsvolym / skatteintäkter (%)	8,8	4,2	4,3

Dals-Eds kommuns samlade investeringsvolym under 2024 uppgick till 16,8 mkr, vilket var en minskning med 0,1 mkr eller 0,6 % jämfört med 2023, samt en minskning med 15,9 mkr eller 49% jämfört med 2022.

Efter avdrag för årets investeringsinkomster uppgick investeringarna netto till 16,8 mkr, vilket var 0,3 mkr högre än under 2023.

Den största delen av investeringarna under år 2024 avsåg vatten- och avloppsinvesteringar samt fastighetsinvesteringar. Cirka 36 procent av kommunens investeringar avsåg VA- och renhållningsverksamhet, 38 procent avsåg fastighetsinvesteringar.

Självfinansieringsgraden av investeringar

%	2022	2023	2024
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar	93,5*	97,9*	126,7

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat plus avskrivningar. 100 % innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks. Med nettoinvesteringar avses anskaffning av immateriella och materiella anläggningstillgångar med avdrag för investeringsinkomster.

Med självfinansieringsgrad avses skatteintäkter och eventuella försäljningsinkomster som kommunen har erhållit vid försäljning av materiella anläggningstillgångar. Dessa har sedan

ställt i relation till nettoinvesteringar.

Självfinansieringsgraden av investeringarna efter avdrag för investeringsinkomster uppgick 2024 till 126,7 %. Detta innebär att investeringarna under året har finansierats med skatteintäkter och investeringsinkomster samt tidigare upparbetade likvida medel.

Kommunen har som mål att investeringar i skattefinansierad verksamhet i första hand ska finansieras med egna medel samt att lånefinansiering av investeringar endast ska vara möjligt i affärsdrivande verksamheter.

Kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna uppgick till 106,0 % i genomsnitt per år under de tre senaste åren inklusive upplåning i affärsdrivande verksamheter.

EGET KAPITAL & SOLIDITET

Likviditet ur ett riskperspektiv

%	2022	2023	2024
Kassalikviditet	72*	66*	74

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kassalikviditeten uppgick vid årsskiftet till 74 %, jämfört med 66 % under 2023. Vi lånade 10 miljoner kronor i slutet av året för att stärka kassalikviditeten och säkerställa att vi klarar oss under början av året. Dock ser vi ett behov av att kommunen snarast utarbetar en plan för både kort- och medellångsiktiga finansiella perspektiv. Åtgärder måste identifieras och implementeras för att hantera finansiella betalningstoppar och säkerställa att målet om 70 % likviditetsnivå kan upprätthållas.

På medellång och lång sikt så arbetar kommunen med den av Kommunfullmäktige fastställda planen för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) som bland annat syftar till att få en balans i ekonomin.

mkr	2022	2023	2024
Extern låneskuld	107,6	102,2	112,2
Kortfristig del	-5,4	-5,4	-5,4
Långfristigt leasingsskuld	88,3*	86,8*	85,1
Kortfristig dela av leasingsskuld	-1,5*	-1,7*	-1,8

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal

Tillämpningen av RKR rekommendation från 2024 innebär en ökning av skulden som redovisas i tabellen.

Kommunens externa låneskuld uppgick vid årsskiftet 2024 till 112,2 mkr, vilket var en ökning jämfört med årsskiftet 2023. Kommunen har avstått från den planerade amorteringen på 5,4 mkr och har istället valt att låna ett lägre belopp än ursprungligen planerat.

Kommunens externa låneskuld hade en genomsnittlig räntebindningstid på 2,8 år per 31 december 2024.

Soliditet

%	2022	2023	2024	Snitt i riket 2023
Soliditet enligt balansräkningen	38,7*	38,2*	38,4	42,4
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	21,5*	21,5*	20,8	31,3

* Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Det visar i vilken utsträckning kommunens tillgångar har finansierats med eget kapital respektive skulder. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan behålls eller utvecklas i positiv riktning. En förbättrad soliditet innebär att kommunen minskar sin skuldsättningsgrad och därigenom ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

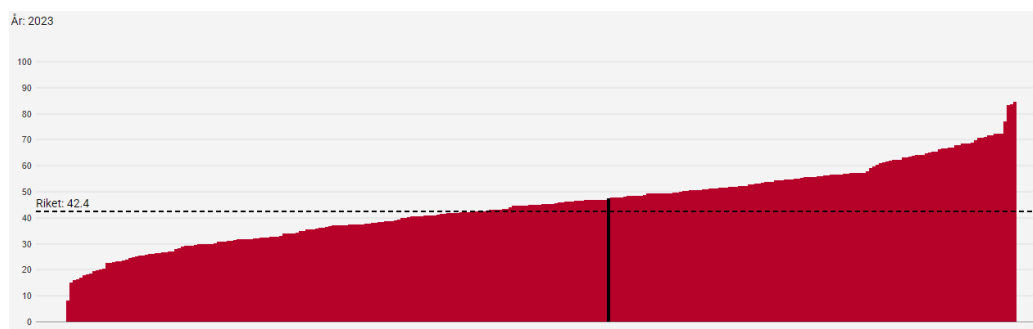
Den nya tillämpningen av RKR rekommendation från 2024 leder till en minskning av soliditeten enligt balansräkningen med 9,3% per sista december. Soliditeten, inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt, har minskat med 6,6% per den sista december. Vi har även justerat soliditeten för tidigare år i enlighet med tillämpningen av finansiell leasing, vilket har resulterat i en minskning av soliditeten för dessa år.

Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt ligger kvar på en hög nivå, 20,8 %, Det förklaras genom att kommunen har klarat att finansiera stor del av sina investeringar med skatteintäkter.

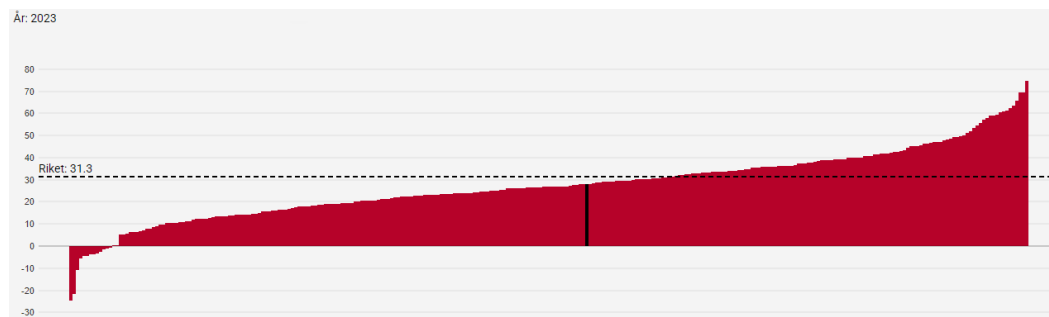
Genomsnittet för ovanstående soliditetsmått ligger bland Sveriges kommuner på cirka 42,4 % respektive 31,3 %. Nedan visas en bild på hur Dals-Eds kommun ligger i jämförelse med övriga kommuner i riket år 2023.

Svarta linjen nedan visar Dals-Eds nivå.

Soliditet enligt balansräkningen

Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt

Kommunfullmäktige har i de finansiella målen för 2024 angett att kommunens soliditet enligt balansräkningen inte ska vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad.

Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.

Kommunalskatt

%	2022	2023	2024	Genomsnittlig skattesats i länet 2024
Kommunen	23,21	23,21	23,21	21,82
Regionen/Landstinget	11,48	11,48	11,48	
Kyrkan				
- varav kyrkoavgift	1,63	1,63	1,63	
- varav begravningsavgift	0,25	0,25	0,25	
Summa, ej kyrkoavgift	34,94	34,94	34,94	
Summa inkl kyrkoavgift	36,56	36,56	36,56	

År 2024 uppgick Dals-Eds kommuns skattesats till 23,21 %. Skattesatsen har varit oförändrad de elfte senaste åren. Inför 2012 skedde en skatteväxling med Regionen/Landstinget om 43 öre då ansvaret för kollektivtrafiken flyttades.

I de 49 kommunerna i Västra Götalands län varierade kommunernas skattesatser under 2023 mellan 19,96 % i Partille till 23,38 % i Munkedal. Den genomsnittliga skattesatsen i länet uppgick under 2024 till 21,82 %.

Pensionsförpliktelser

mkr	2022	2023	2024
Avsatt till pensioner inklusive löneskatt	13,4	11,8	12,2
Pensionsförpliktelser inklusive löneskatt som redovisas som ansvarsförbindelse	90,9	87,9	91,9
Summa pensionsförpliktelser	104,3	99,7	104,1

Ur risksynpunkt är kommunens pensionsförpliktelser viktiga att beakta, eftersom skulden ska finansieras de kommande 50 åren. Det totala pensionsåtagandet uppgick vid årets slut till 104,1 mkr. Av dessa redovisas 12,2 mkr i balansräkningen som en avsättning och 91,9 mkr återfinns utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Den avser pensioner intjänade till och med 1997.

Den del av pensionsåtagandet som utgör ansvarsförbindelse är ofinansierad, då den återfinns utanför balansräkningen. Under 2006 samt 2015 och 2022 gjordes inlösen på delar av ansvarsförbindelsen med 7,5 mkr respektive 11,7 mkr och 9,6 mkr inklusive löneskatt. I början på 2023 utbetalades medel från överskottsfonden inom Skandia, dessa användes för ytterligare inlösen på delar av ansvarsförbindelsen med 2,1 mkr inklusive löneskatt. Syftet med dessa inbetalningar är att minska de negativa effekterna som uppstår när stora utbetalningar av ansvarsförbindelsen kommer att göras i framtiden.

Under 2024 har vi valt att använda överskottsfonden (1,1 mkr) för att betala ålderspension, vilket har haft en positiv effekt på resultatet för året.

Kommunens borgensåtaganden

Ändamål (mkr)	2022	2023	2024
Egna bolag	257,9	255,5	240,0
Småhus	0,0	0,0	0,0
Föreningar	1,2	1,1	1,1
Övrigt	5,6	7,2	7,7
Totala borgensåtaganden	264,7	263,8	248,8

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till det kommunala bolaget, men även för andra externa verksamheter.

Kommunens samlade borgensåtagande för lån uppgick 2024 till 248,8 mkr, vilket var en minskning med 15,0 mkr i förhållande till 2023 och en minskning med 15,9 mkr i förhållande till 2022. ökning i posten övrigt under 2024 beror på ökande åtagande avseende finansiell leasing av personbilar.

Dals-Eds kommun har inte infriat några borgensåtaganden under 2024 och det finns inga indikationer på att så skulle behöva ske inom de kommande åren. Då c:a 97 % av den totala borgensförbindelsen utgörs av borgen gentemot Edshus AB, är den generella bedömningen, att risken är låg då bolagets verksamhet omfattas av att äga och förvalta fastigheter. I fastigheter finns ofta stora dolda värden, vilka ofta försvarar ytterligare lån. Vakansgraden är relativt låg.

Utfall i förhållande till budget

mkr	2022	2023	2024
Avvikelse nämnder	-7,0	2,7	3,5
Avvikelse årets resultat	1,4	12,6	21,5

Jämfört med budget redovisade kommunen ett överskott på 21,5 mkr, då kommunen för 2024 budgeterade ett resultat på -22,1 mkr.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var +3,5 mkr.

Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -3,9 mkr. FOKUS-nämnden redovisade en budgetavvikelse på -1,2 mkr. Dessutom kommunstyrelsens kommunledningsförvaltning redovisade ett överskott mot budget på 3,4 mkr medan kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning redovisade ett överskott mot budget på 5,2 mkr.

Prognosavvikelser

Jämfört med augusti respektive år (%)	2022	2023	2024
Avvikelse nämnder	0,6	0,5	1,5
Avvikelse årets resultat	1,2	2,2	2,8

Ovanstående jämförelser visar avvikelserna från den prognos som gjordes i augusti respektive år i samband med delårsbokslutet. Avvikelseerna ställs sedan i relation till verksamhetens nettokostnad för helåret och visas i procent. Observera att avvikelserna kan både innebära att utfallet blivit bättre eller sämre än prognos.

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar att anpassa sig till förändrade förutsättningar under året. En prognosavvikelse under 1 % av kostnadsomslutningen innebär en god prognossäkerhet. Budgetföljsamhet är ett annat mått på

kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt.

Årets resultat innebar att kommunens ekonomiska marginal försämrats jämfört med nivån vid ingången av året och sett över den senaste treårsperioden ligger den genomsnittliga resultatnivån lägre än vad det finansiella målet anger. Ytterligare beskrivning och analys av de finansiella målen och god ekonomisk hushållning sker i nästa avsnitt.

Det faktum att Kommunfullmäktige antog en budget med ett negativt resultat för 2023 och 2024, samt ett mindre positivt resultat för 2025, vittnar om att de senaste åren har varit utmanande för Dals-Eds kommun.

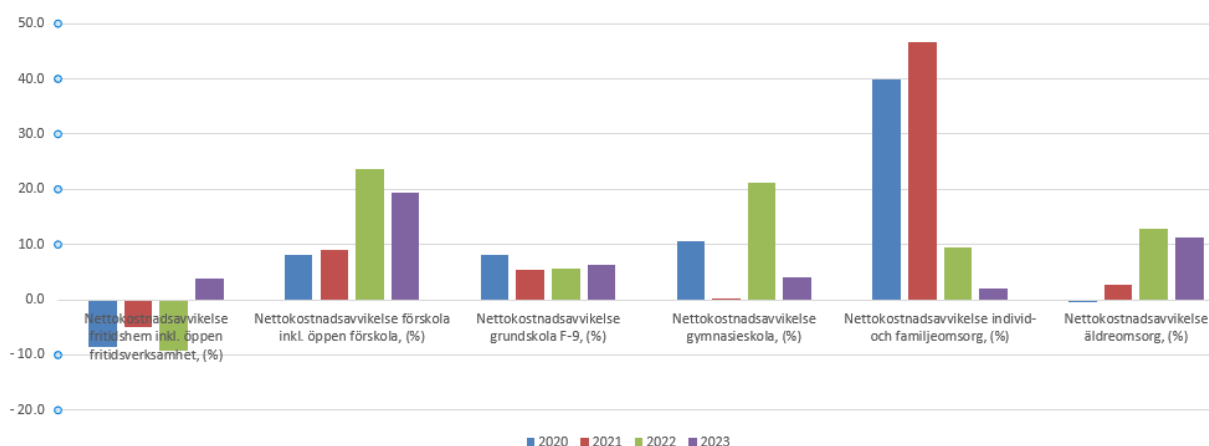
Arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns pågår enligt fullmäktiges beslutade Strategi för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) och med tillitsbaserad styrning och ledning som verktyg och ledstjärna.

%	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Bokslut 2024	Budget 2025
RESULTAT - KAPACITET				
Skatteintäktsutveckling	6,0	4,3	1,9	3,8
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	10,4*	6,4*	0,7	3,5
Nettokostnadsandel	97,3*	101,0*	100,1	99,7
- Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	93,2*	95,4*	93,9	93,9
- Planenliga avskrivningar	5,0*	5,2*	5,5	5,2
- Finansnetto	-1,4*	0,4	0,7	0,6
- Jämförelsestörande engångsposter	0,5	0,0	0,0	0,0
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster/ skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	2,7*	-1,0*	-0,1	0,3
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	3,2*	-1,0*	-0,1	0,3
Självfinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar	93,5*	97,9*	126,7	134,0
Nettoinvesteringar / skatteintäkter	8,8	4,2	4,3	6,0
Soliditet enligt balansräkningen	38,7*	38,2*	38,4*	35,7*
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser	21,5*	21,5*	20,8*	19,1*
Total skuld- och avsättningsgrad	61,3*	61,8*	61,6	64,3
varav avsättningsgrad	2,5*	2,2*	2,3	2,2
varav kortfristig skuldsättningsgrad	19,5*	21,4*	19,4	21,3
varav långfristig skuldsättningsgrad	39,3*	38,2*	39,9	40,8
Kommunal skattesats	23,21	23,21	23,21	23,21
RISK OCH KONTROLL				
Kassalikviditet	72*	66*	74	63

Beloppet har ändrats (inlösen av överskottsfond 2022, 7,6 mkr).

* Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

Nettokostnadsavvikelsen nedan jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Resultat över 0 indikerar högt kostnadsläge, på grund av hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet.

2.6.3 BALANSKRAVSRESULTAT

BALANSKRAVSRESULTAT

Balanskravet är ytterligare ett lagstadgat krav som kommunen måste uppfylla enligt kommunallagen. Det trädde i kraft år 2000 och utgör en undre gräns för vilket resultat som är tillåtet att budgetera och redovisa.

Balanskravet innebär i korthet att kommuner och landsting ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske. Det finns dock ett undantag från huvudprincipen. Kommunfullmäktige kan med hänvisning till synnerliga skäl besluta om att inte återställa hela eller delar av ett underskott. Dessa ska då tydligt specificeras i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen.

Varje år ska det i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen redovisas en balanskravsutredning. Den redovisas i tabell 1. Den inleds med att årets resultat, vilket reduceras eller tillförs med ett antal poster enligt lagsstiftningen. När det är gjort, får man fram "Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR".

Nästa steg i balanskravsutredningen utgörs av medel som förs till eller från resultatutjämningsreserven (RUR). Sedan 2013 finns det i kommunallagen en möjlighet att under vissa villkor reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Riksdagen fattade under hösten 2023 beslut om att ersätta resultatutjämningsreserven med en resultatreserv. Befintlig resultatutjämningsreserv fasas ut under en tioårsperiod. Samma förutsättningar för reservering som för resultatutjämningsreserven (RUR), det vill säga olika gränsvärden vid positivt respektive negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensioner.

Resultatreserven får uppgå till högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Denna begränsning gäller alltså den nya resultatreserven och avser alltså inte en eventuell RUR som kommunen har enligt regelverket för RUR. Om medel från en resultatreserv har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts. Reservering av medel till resultatreserv kan tidigast göras i bokslut/årsredovisning för 2024.

Reglerna för den RER, blir lite friare då reserven kan användas för att öka flexibiliteten i användningen av sparade medel. Den ska också kunna användas vid oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsbortfall så länge det bidrar till god ekonomisk hushållning.

RUR avvecklas, men:

De som vid ikraftträdandet har en RUR får ha kvar och nyttja den till utgången av 2033.

Medel från RUR får användas i enlighet med nuvarande regelverk, det vill säga för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Reservering av medel till resultatutjämningsreserv kan göras sista gången i bokslut/årsredovisning för 2023. Därefter kan endast disponering av medel från RUR ske.

Förändring av resultatreserv hanteras inom balanskravsutredningen som en justeringspost. En resultatreserv eller disponering av resultatutjämningsreserv inom balanskravsutredningen ger varken påverkan på redovisningen, årets resultat eller ekonomiska nyckeltal.

Dals-Eds kommun har beslutat att använda sig av RUR. I enlighet med de krav som ställs i kommunallagens 8:e kapitel innehåller de av kommunen framtagna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning även hanteringen av RUR. Riksdagen beslutade hösten 2023 om införande av den nya så kallade resultatreserven (RER) och att resultatutjämningsreserven (RUR) fasas ut under en tioårsperiod.

Enligt kommunfullmäktiges riktlinjer kan en reservering till RER göras men hantering av kvarvarande resultatutjämningsreserv görs fram till och med bokslut/årsredovisning 2033. Resultatreserven får uppgå till högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Denna begränsning gäller alltså den nya resultatreserven och avser alltså inte en eventuell RUR som kommunen har enligt regelverket för RUR. Om medel från en resultatreserv har använts ska det i förvaltningsberättelsen framgå till vad och varför medlen har använts. Reservering av medel till resultatreserv kan tidigast göras i bokslut/årsredovisning för 2024. Medel från en resultatutjämningsreserven får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Resultatutjämningsreserven utgör en del av kommunens egna kapital med en komplettering av "varav resultatutjämningsreserv i balansräkningen. Beslut om att använda medel från resultatutjämningsreserven ska fattas i samband med kommunfullmäktiges beslut om budget, men kan vid behov revideras i samband med bokslut och beslut tas i samband med att kommunfullmäktige behandlar kommunens årsredovisning. Vid disposition bör en bedömning göras av när konjunkturen återhämtar sig. Överläggning med kommunens revisorer bör ske inför beslut.

BALANSKRAVSUTREDNING 2022 - 2024

mkr	2022	2023	2024
Årets resultat enligt resultaträkningen	11,9 *	-4,1 *	-0,6
Avgår samtliga realisationsvinster	-1,8	-0,1	0,0
Tillägg för vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter	0,0	0,0	0,0
Tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Avgår återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	10,1	-4,2	-0,6
Reservering till resultatutjämningsreserv (RUR)	-8,1	0,0	0,0
Disponering från resultatutjämningsreserv (RUR)	0,0	0,0	0,6
Reservering till resultatsreserv (RER)	0,0	0,0	0,0
Disponering från resultatsreserv (RER)	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	2,0	-4,2	0,0

*Uppdatering gällande finansiella leasing avtal

ÅTERSTÄLLNING AV BALANSKRAVSUNDERSKOTT

mkr	2022	2023	2024
Kvar att återställa från tidigare år (ingående värde)	0,0	0,0	0,0
Resultat efter justering av RUR	10,1*	-4,2*	-0,6
Resultat efter justering av RER	0,0	0,0	0,0
Synnerliga skäl att inte återställa	0,0	4,2*	0,0
Kvar att återställa från tidigare år (utgående värde)	0,0	0,0	0,0

*Uppdatering gällande finansiella leasingavtal

Kommunen har under flera år haft starka resultat, vilket återspeglas i att resultatutjämningsreserven vid årets början 2023 uppgick till 62,1 miljoner kronor. Med tanke på att kostnadsökningarna till stor del är av tillfällig karaktär och att kommunen tidigare haft goda resultat, har man valt att budgetera med negativa resultat för 2023. Det finns synnerliga skäl att inte återställa det negativa balanskravsresultatet för 2023. Detta innebär att kommunen inte har något kvarvarande balanskravsunderskott att återställa inför 2024.

Under 2024 har vi möjlighet att disponera det negativa resultatet inom ramen för vår RUR, i enlighet med lagstiftningen

RUR

mkr	2022	2023	2024
Ingående värde	54,0	62,1	62,1
Reservering till RUR	8,1	0,0	0,0
Disponering av RUR	0,0	0,0	-0,6
Reservering till RER	0,0	0,0	0,0
Disponering av RER	0,0	0,0	0,0
Utgående värde	62,1	62,1	61,5

Kommunen har mellan 2010 till 2020 reserverat 40,2 mkr till resultatutjämningsreserven. För år 2021 och 2022 reserverades 13,8 mkr respektive 8,1 mkr till resultatutjämningsreserven. För år 2023-2024 medger balanskravsresultatet ingen reservering. För 2024 föreslås disponering av resultatutjämningsreserven med 0,6 mkr.

2.6.4 UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL

Dals-Eds kommun har fattat beslut om "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv" under 2013. Dals-Eds kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt handlingsutrymme till kommande generationer. För att kunna leva upp till detta, har kommunen beslutat om sex finansiella mål. Dessa redovisas och följs i detta avsnitt. Uppföljningen av de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning återfinns under avsnitten "Uppföljning grunduppdrag" samt "Uppföljning utvecklingsmål"

1. Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent

Kommunfullmäktige konstaterar att kommunens skatteuttag ligger på en hög nivå i jämförelser med riket i övrigt och har så gjort under ett antal år. Omvärldens och medborgarnas ökande krav innebär dock att fler och fler kommuner och landsting har sett sig tvungna att höja skatteuttaget under de senaste åren. Kommunfullmäktiges målsättning är därför att med befintligt skatteuttag klara de nuvarande och kommande utmaningarna med en oförändrad skattesats.

Målet är uppnått genom att Kommunfullmäktige beslutat om oförändrad skattesats (23,21 %) för år 2024.

2. Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploateringar) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen gällande de investeringar som görs inom affärsdrivande verksamheter såsom VA-, renhållning, kommersiella fastigheter och exploatering kan finansieras med externa lån då dessa i slutändan finansieras via taxor och avgifter.

Målet är uppfyllt då kommunens amorteringsplan följer avskrivningsnivån för dessa investeringar. Beslut har tagits om nyupplåning inom affärsdrivande verksamheter utifrån investeringsplanen. Dessa har däremot inte verkställts då behov ännu inte uppkommit.

3. Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen i grunden inte ska finansiera sina investeringar inom skattefinansierade verksamheter med externa lån utan dessa ska finansieras med skatteintäkter. Undantag från detta ska endast vara stora och långsiktiga investeringar där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. Med stora och långsiktiga investeringar avses investeringar och investeringsbidrag som överstiger 30 mkr och har en livslängd på minst 20 år.

Måttet för att mäta detta är självfinansieringsgraden av investeringarna som mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat före avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Målet är uppfyllt på Kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna. Den genomsnittliga självfinansieringsgraden låg på 106 % per år under de tre senaste åren, inklusive upplåning i affärsdrivande verksamheter.

4. Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent

Kommunfullmäktige har satt målet att kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent, detta utifrån ett kort och medellångt finansiellt perspektiv som innebär att kommunen inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar. En kassalikviditet som uppgår till 100 procent eller mer innebär att samtliga kortfristiga skulder kan finansieras direkt med egna medel. Målsättningen om en kassalikviditet om minst 70 procent är satt utifrån att en stor del av kommunens kortfristiga skulder är relativt konstant, såsom ferie- och semesterlöneskuld till personalen.

En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kommunens kassalikviditet gick till 74 procent vid bokslutstillfället. Målet är uppfyllt.

5. Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Kommunfullmäktige har i sitt finansiella mål ansett att kommunens soliditet långsiktigt inte ska understiga 40 procent och inte heller minska fler än tre år i rad. Detta är en lägre nivå än tidigare målsättning beroende på att kommunen befinner sig i ett starkt expansivt läge med stora investeringar inom skola, omsorg och VA-området. På sikt behöver målsättningen återigen ökas för att minska kommunens skuldsättning och öka det finansiella handlingsutrymmet.

Kommunfullmäktige anser samtidigt att soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser inte ska understiga 10 procent och även denna ska på lång sikt öka.

Målet är delvis uppfyllt med en soliditet vid bokslutstillfället på 38,4 procent. Motsvarande nivå inklusive pensionsförpliktelsen uppgick till 20,8 procent.

6. Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader

Kommunens resultat inklusive reavinster/-förluster och med samtliga pensionsförpliktelser redovisade ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar som inte är stora och långsiktiga (understigande 30 mkr och har en livslängd under 20 år, enligt lånefinansieringsmålet) kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

I den av Kommunfullmäktige fastställda budgeten för budgetåret 2024, plan 2025 och 2026 så framgår att resultatnivån ligger på -5,6 %, 0,8% respektive +2 % per år. Dock fanns ingående underliggande obalanser med för höga nettokostnadsnivåer inom verksamheterna jämfört med budgetens finansiella utrymme. Budgeten innehöll heller inga särskilt reserverade medel under fullmäktige för oförutsedda händelser/kostnader. Målet är inte uppfyllt.

Sammanfattningsvis innebär detta att kommunen uppfyller fyra och en halv av de sex finansiella målen för god ekonomisk hushållning under 2024.

2.6.5 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAG

Den kommunala verksamheten utgår ytterst från två grunduppdrag, *Välfärd och Service* samt *Demokrati och Samhällsutveckling*.

Välfärdsuppdraget omfattar ansvaret att leverera välfärdstjänster till invånarna, såsom vård och omsorg, skola och annan service i enlighet med gällande lagstiftning och politiska ambitioner. I detta uppdrag ingår även ansvaret som arbetsgivare och för den kommunala ekonomin.

Samhällsutvecklingsuppdraget handlar om att säkerställa en långsiktig hållbarhet för kommande generationers välfärd och goda liv. Det omfattar bl a infrastruktur, samhällsplanering, mark- och vattenanvändning, folkhälsa och trygghetsfrågor samt att tillsammans med näringsliv, föreningar, myndigheter och andra aktörer bidra att det blir ett bra samhälle att leva i och en attraktiv plats att utvecklas på. Här ingår arbete med demokratiutveckling, bland annat att skapa delaktighet och främja människors möjligheter till ansvar, insyn och inflytande.

Enligt kommunens styrmodell ska varje organisatorisk nivå följa upp och analysera sitt grunduppdrag. På en kommunfullmäktigenivå kan stöd för uppföljningen av grunduppdraget hittas i medborgarundersökningen via SCB, Statistiska Centralbyrån. Resultatet från senaste undersökningen hösten 2024 gav följande generella resultat.

Generellt

- 94 procent av kommunens invånare tycker att kommunen är en mycket eller ganska bra plats att bo och leva på. (Riket 92,4 procent)
- 87,7 procent av kommunens invånare tycker att kommunen sköter sina verksamheter på ett mycket eller ganska bra sätt. (Riket 79,9 procent)
- 73,8 procent av kommunens invånare kan rekommendera andra som inte bor i kommunen att flytta hit. (Riket 63,2 procent)
- 32,1 procent av kommunens invånare upplever att man har mycket eller ganska stora möjligheter till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter. (Riket

22,1 procent)

Om kommunens verksamheter, samhällsservice, trygghet och utbud

- Förskolan, skolan, äldreomsorgen, stöd till funktionshindrade och utsatta personer får samtliga högre betyg än riket.
- Invånarna är mer nöjda än riket med underhållet av den offentliga miljön. Däremot får utbudet av lekparkar ett sämre betyg än riket.
- Möjligheten att pendla till arbete och högre studier är mer begränsat än riket, medan utbudet av pendlarparkeringar är bättre.
- Tillgången till kommunal service utanför tätorten är sämre än riket.
- Tillgången till hälso- och sjukvård, apotek, livsmedel, paketutlämning och tillräcklig internetuppkoppling är något bättre än riket.
- Utbudet av laddningsstationer för elfordon är bättre än riket.
- Tillgången och säkerheten på gång- och cykelvägar är bättre än riket medan möjligheterna att enkelt använda kollektivtrafik till vardagliga sysslor och fritidsaktiviteter är sämre.
- Möjligheten att enkelt kunna göra längre resor från kommunen utan att använda bil är bättre än riket.
- Mötesplatser för unga upplevs sämre än riket medan mötesplatser för äldre äldre är bättre än riket.
- Utbudet av caféer och restauranger är bättre än riket.
- Biblioteket har ett bra utbud av böcker, tidskrifter och aktiviteter.
- Medborgarna är mer nöjda än riket med utbudet av motionsspår och friluftsområden. Invånarna är dock mindre nöjda jämfört med riket avseende öppettider och möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar samt avseende utbudet av allmänna träningsplatser utomhus.
- Medborgarna känner sig mer trygga och mindre oroliga för att utsättas för våld och brott än riket. Räddningstjänsten får högt betyg medan polisens närvaro får låga betyg jämfört med riket.
- Hanteringen av hushållsavfall, dricksvatten och återvinningscentralen får bättre betyg än riket medan utbudet och möjligheterna till återvinning av förpackning är sämre än riket.
- Bemötande vid kontakter med kommunen, information om, insyn och möjligheterna att vara med och tycka till och påverka kommunala beslut och utveckling är bättre än riket. Även i frågor om jämlikhet och integration får kommunen bättre betyg än riket.
- Medborgarna har ett högre förtroende för kommunen och politiker i kommunen jämfört med riket. Såväl kommunens anställda som politiker arbetar för kommunens bästa.

2.6.5.1 Kundnytta

2.6.5.1.1 God serviceanda och hög kvalitet

God serviceanda och hög kvalitet

Kommentar

Den kanske bästa marknadsföringen för att locka fler invånare i enlighet med utvecklingsmålet, är att de som bor och verkar här trivs. För att få lite koll på vad invånarna

tycker, så gör vi en medborgarundersökning vartannat år tillsammans med SCB. Strax innan jul fick vi resultatet för höstens undersökning och kan konstatera att kommunen håller ställningarna väl jämfört med senaste undersökningen (2022) och riksgenomsnittet. När det gäller hur kommunen totalt sett sköter sina verksamheter så bibehålls en fortsatt generellt sett högre eller mycket högre nöjdhetsgrad jämfört med riket. Det finns även en positiv trend när det gäller befolkningens upplevelse när det gäller att kunna resa kollektivt till och från kommunen, arbetspendling förefaller däremot upplevas svårare. Upplevelsen av trygghet i kommunen har förstärkts ytterligare från tidigare höga nivåer och ligger långt över riket. Även bemötandet från och förtroendet för kommunens förvaltning och politik är mycket gott enligt de som svarat i undersökningen.

Sammanfattningsvis så är kommunen enligt de svarande i undersökningen, som helhet fortsatt en mycket bra plats att leva och bo på, där kommunen på ett förtroendefullt sätt sköter sina verksamheter och uppdrag med god kvalitet och med ett gott bemötande och där de allra flesta och fler än tidigare kan rekommendera andra att flytta hit.

2.6.5.1.2 Långsiktig hållbar kommunutveckling

Långsiktig hållbar kommunutveckling

Kommentar

Uppföljning sker på helår utifrån en samlad bedömning kring måluppfyllelse agenda 2030. Den samlade bedömningen bygger på en sammanställning av förvaltningarnas arbete för hållbarhet inom grunduppdraget samt kommunövergripande antagna åtaganden.

Kommunen har antagit klimatlöfte 17 om att ställa krav på hållbara transporter vid upphandling. Kommunen har tidigare satsat stort på biogas men 2023 avvecklades gasstationen i Dals-Ed, vilket inneburit att gasbilar har sålts och ersatts med fossildrivna bilar. Här har vi därför en utmaning framöver för att ställa om fordonsflottan där det är möjligt och få till en fungerande laddinfrastruktur. För närvarande består flottan av 54 fordon, varav en elbil. Under 2025 planeras att byta ett antal bilar i hemtjänsten. Kommunens arbetsmaskiner drivs av fossila bränslen. Förutom inköp av nya bilar köper kommunen även in begagnade bilar. Under 2024 fick kommunen sina första publika snabbbladdare i Ed.

100 % av kommunens gamla gatljusarmaturer är nu utbytta mot led-armaturer vilket kommer att spara energi framöver. Det har också bytts ut en del gamla ljusarmaturer i verksamhetslokaler, bland annat vid Snörrums ombyggnad av förskola till skollokaler. Utbytet av fönster på Snörumsskolan är slutfört. Byte av ventilation på Utsiktens skola är färdig och besiktad. Nämnade investeringar skapar förutsättningar för fortsatt minskningen av elförbrukningen.

Matsvinnet i kommunens kök mäts varje dag och här har vi en god utveckling. Vi har fler som kommer och äter i matsalen och delaktigheten på matråden har gjort att eleverna får tycka till. Klimatavtrycket, som inkluderar såväl skola som äldreomsorg, ligger strax över gränsen på 1,5 CO₂e. Äldreomsorgen drar upp det resultatet något. För att få ner klimatavtrycken har vi övergått till att blanda ut vår köttfärs med växtbaserad färs för att få ner klimatpåverkan. Detta görs i alla våra kök. Vi har hög andel svenska livsmedel i maten som lagas, här är vi topp 10 i Sverige och har uppmärksammats av Jordbruksverket för detta.

Att människor har ett arbete är en mycket viktig faktor för inkludering. Arbetslösheten i Dals-Ed är fortsatt låg vilket är positivt utifrån flera aspekter inom social hållbarhet. Det innebär dock att det innebär utmaningar för företag att hitta kompetens men också att de individer som

inte ännu etablerat sig på arbetsmarknaden till viss del står ganska långt ifrån arbetsmarknaden.

Elevers behörighet till vidare studier har totalt sett ökat och det är mycket glädjande att behörigheten inom grundskolan är 5:e högst i Sverige och högst i Västra Götaland. Dock är måluppfyllelsen för detta års årskurs 9 låg och 11 av 44 blev tyvärr inte behöriga till gymnasiet även om 5 av dess läser programinriktat val. Dock är problematisk skolfrånvaro fortsatt relativt hög i våra verksamheter samt att måluppfyllelsen har minskat. Det bedöms finnas flera olika orsaker till detta men psykisk ohälsa och problematisk skolfrånvaro bedöms vara en orsak och det är något som är relativt högt framförallt i grundskolan. Satsningen på skolsociala team enligt Backa Barnet hoppas vi ska ge god effekt och bryta problematisk skolfrånvaro.

Under 2024 fortsatte också andelen lånetillfällen i Fritidsbanken öka. Under 2024 registrerades 709 lånetillfällen, vilket kan jämföras med 548 för 2023 och dessa 709 lån genererade under året totalt 6 293 utlånade artiklar, jämfört med 4 887 under 2023. Det tyder på att det cirkulära tänket etableras i positiv riktning och det skapar fler tillfällen för meningsfull fritid för fler i samhället.

I verksamheterna pågår en rad olika aktiviteter på temat energi och klimat som också bidrar till en långsiktigt hållbar kommunutveckling. Bland annat har cyklar köpts in till hemtjänsten för kortare transporter i tjänsten, tekniken för digitala möten är bättre och det är viktigt att fortsätta sträva efter den formen för möten. Vi behöver fortsätta i verksamheterna med att förbättra samordning av fordonsanvändandet mellan verksamheterna och planera arbetet ännu bättre för att minska bilbehovet, etablera cykelgarage för att underlätta användande av cykel i tjänsten, arbeta utifrån Naturvårdsplan för att minska behovet av röjning och klippning, öppna upp ännu mer för dialog om klimat- och energifrågor i ledningsgrupper, arbeta mer med energieffektivisering. Vi behöver också se över styrdokument, t ex Resepolicyn, för att tydliggöra regelverk och tillämpning för att minska bilresandet till förmån för kollektivtrafik och digitala möten.

2.6.5.2 Medarbetarnytta

2.6.5.2.1 Högt medarbetarengagemang och god arbetsmiljö

Högt medarbetarengagemang och god arbetsmiljö

Kommentar

För att mäta medarbetarnytan i grunduppdraget, används resultatet av uppföljningen av Dals-Eds Arbetsmiljöpolicy där 7 målsättningar kring arbetsmiljöarbetet definieras på kommunövergripande nivå och finns att följa vidare under rubriken Väsentliga personalförhållanden i Årsredovisningen.

Gällande de fyra första målsättningarna; Medarbetarengagemang, Stolta medarbetare, Medarbetarens påverkan på arbetssituationen samt Arbetsplats fri från diskriminering, så uppnås dessa inte. Målen uppfylls dock när det gäller att andelen medarbetare som nyttjar kommunens friskvårdsförmån ökar och att den totala sjukfrånvaron minskar. När det gäller antal medarbetare per chef så uppnås detta inom kommunstyrelsens förvaltningar och delvis inom socialförvaltningen och FOKUS-förvaltningen.

2.6.5.3Ekonominytta

2.6.5.3.1Effektivt resursutnyttjande

Effektivt resursutnyttjande

Kommentar

Tid är pengar och varje krona ska vara till nytta. Det är allas vår skyldighet att tillse att alla verksamheter, processer, inköp, arbetssätt och rutiner är effektiva och värdeskapande. Genom arbete med genomlysning och effektivisering säkerställer vi att vi inte lever över våra tillgångar och att varje krona är till nytta. Syftet är att bromsa nettokostnadsutvecklingen och sänka kostnadsläget i kommunen som helhet men också se till att rikta resurser till de politiska ambitionerna och målen om att bli mer attraktiv som plats och bli fler invånare.

Verksamheterna har arbetat i varierande grad med processutveckling, annars har fokus mycket varit på att anpassa verksamheterna till nya budgetförutsättningar och till nya förutsättningar när det gäller volymer. Förvaltningar och verksamheter har genomfört flera planerade aktiviteter och åtgärder, som syftar till högre effektivitet och/eller lägre kostnader. Det handlar främst om att omfördela och prioritera bland arbetsuppgifterna utifrån kärnan i grunduppdraget som respektive enhet har samt att minska kostnaderna, företrädesvis personalkostnader, som står för den största andelen. Det senare sker varaktigt genom naturlig avgång samt tillfälligt genom återhållsamhet och anpassning vid t ex längre sjukfrånvaro. Detta fick delårseffekt under 2023 och har fortsatt under 2024 för att förhålla oss till den tydliga budgetanpassning som nu är fördelad i förvaltningarnas budgetram. För kommunstyrelsens del har anpassningarna varit särskilt märkbara och genom den organisationsöversyn som genomförts under 2024 har vi fått en tydligare bild över resurserna och hur verksamheterna ska organiseras framöver. Fokus har under den här perioden varit stort på att effektivisera och prioritera våra respektive grunduppdrag i enheterna. Med de åtgärder som vidtagits under 2023, 2024 och planeras framåt för 2025, råder också bättre förutsättningar för att förhålla oss till den förändrade budgetramen.

Återstår framåt att även analysera de konsekvenser som förändringarna får och hur vi kan utifrån detta upprätthålla en tillräckligt god service och kvalitet inom våra respektive ansvar i förvaltningen samt arbetsmiljö för våra medarbetare - för att vi ska bedöma hållbarheten i effektiviseringsåtgärderna. Det finns även ständiga förbättringar att åstadkomma framöver och det behöver vi fortsatt ha fokus på. Vi behöver även ha fokus på hur demografiförändringarna som vi är inne i och har att ta hänsyn till framåt givet befolkningsprognosen, faktiskt påverkar och anpassa organisation och arbetssätt så effektivt som möjligt. Det analys- och anpassningsarbetet pågår men har vi också att arbeta med framöver.

2.6.6 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

2.6.6.1 Utvecklingsmål: 5 000 invånare år 2035

Definition av målet:

Varje år ökar befolkningen och år 2035 är vi 5 000 invånare i Dals-Eds kommun.

Den negativa befolkningsutvecklingen behöver vändas för att upprätthålla tillväxt, kompetensutveckling och skatteunderlag på platsen samt bibehålla en hög kvalitet i kommunens verksamheter. Kommunen ska vara en attraktiv plats att bo, leva och verka på - målet blir en indikator på hur väl vi tillsammans med företag, föreningar och invånare lyckas.

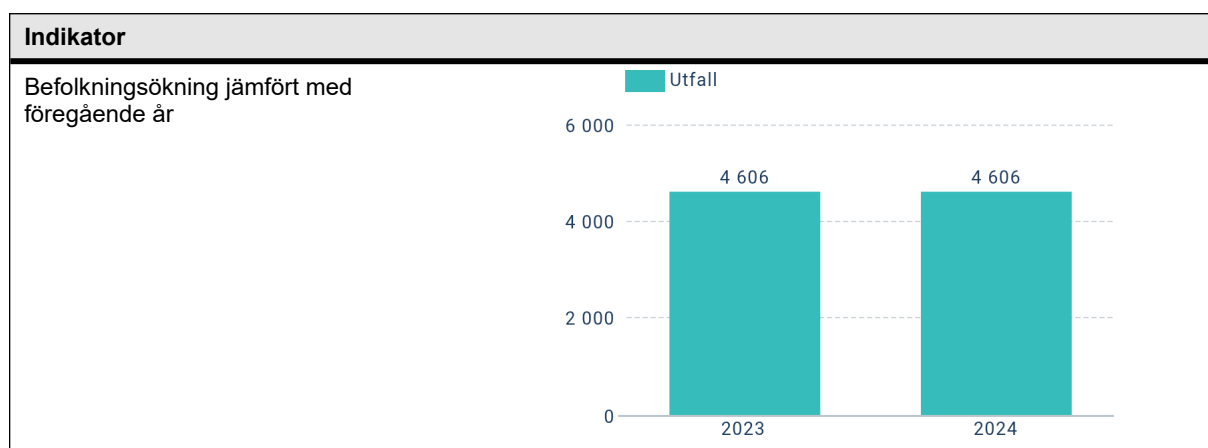
Bedömning måluppfyllelse:

Befolkningsmålet om årlig befolkningsökning uppnås inte för 2024 då Dals-Eds kommuns invånarantal per 2024-12-31 ligger kvar på samma nivå som föregående år, 4 606 invånare.

Kommunen har under året ett positivt flyttningsnetto (+16), vilket innebär att fler flyttar in än ut ur kommunen. Jämfört med föregående år är detta en förbättring då flyttningsnettot för 2023 var negativt (-7). Födelsenettot för 2024 är negativt (-15), vilket innebär att fler avlider än föds. Jämfört med föregående år är däremot också detta en förbättring då födelsenettot för 2023 var -44 personer.

För att vända befolkningsminskningen och för att klara kompetensförsörjningen behöver vi locka fler nya invånare i barnafödande och arbetsför ålder. De insatser som gjorts under perioden för att utveckla marknadsföring och attraktivitet har riktats främst mot dessa grupper, men mer arbete krävs för att uppnå en ökad befolkning.

Strategier	Kommentar
Attraktivitet	Under perioden har följande åtgärder genomförts utifrån utvecklingsplanens strategi om attraktivitet: ● Bänkar har kommit upp i Freudentahlska trappen ● Ny lekplats- och skateutrustning samt grillar i Terrassparken ● Lekplatsutrustning från Terrassparken placeras ut på Eds badplats ● Bänkbord placeras ut längs Nössemarksvägen och Le-området ● Vassröjning mellan Terrassparken och badplatsen ● Enhetliga informationsskyltar har satts upp. På de informationsskyltar som finns på lek- och badplatser finns också en QR-kod med länk till en enkät för att lämna förbättringsförslag och andra synpunkter på platsen för att fånga upp hur platserna kan bli ännu mer attraktiva. ● Förbättringar av DiscGolf-banan vid Sågtjärn har skett ● Bänkar och nya papperskorgar har utplacerats längs Strandpromenaden för ökad attraktivitet ● Uppdatering av Ängs lekplats har påbörjats ● Flera evenemang har genomförts, bl.a. Skridskodisco, utbildnings- och jobbmässa, marknader, kulturvecka och Fall fest.
Marknadsföring	Under perioden har följande åtgärder genomförts utifrån utvecklingsplanens strategi om marknadsföring: ● Annonsering i Dagens Industri med fokus livskvalitet, tågpendling och arbete ● Annonsering TV-skärmar Göteborgs universitet med fokus bästa platsen för unga att bo, tågpendling, arbete och evenemang ● Annonsering studieblock Göteborgs universitet med fokus på att arbeta i Dals-Ed ● Inköp av flaggvimplar till lyktstolpar för att visa upp evenemang i kommunen ● Kampanjer i sociala medier med fokus evenemang ● Avtal med mäklare för att marknadsföra och sälja tomter ● Marknadsföringsfilmer har färdigställts

2.6.7 SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Det ekonomiska läget som kommunen gick in med 2024, med hög inflation och ökande räntekostnader har inneburit att kommunen drabbats hårt genom krympande utrymme att bedriva välfärdsverksamhet och att utveckla kommunen. Utöver detta kämpar kommunen även med en enligt de senaste årens trend och befolkningsprognos, minskande och allt äldre befolkning samtidigt som andelen barn och unga minskar. Detta påverkar även

planeringsförutsättningarna framåt och behov av omställningar i förvaltningarna. Trots att kommunen uppvisat ett negativt resultat för såväl år 2023 som för 2024, så är resultatet ändå betydligt bättre än vad som budgeterats vilket innebär att den ekonomiska ställningen inte försämrats i den utsträckning som befarats. Under 2024 ökade pensionskostnaderna kraftigt vilket starkt bidragit till det ansträngda ekonomiska läget och resultatet för året. Trycket från såväl pensionskostnader som inflation och räntor väntas lätta framöver under planperioden för att återgå till ökad måluppfyllelse av de finansiella målen och för att uppnå positiva resultat framöver för att klara våra kommande utmaningar och investeringar.

2.7 VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

2.7.1 Viktiga händelser under perioden

Viktiga händelser under perioden

I Dals-Eds kommun är vi över 600 medarbetare som varje dag året om skapar värde, levererar tjänster och service i kommunens alla verksamheter. Våra uppdrag ser olika ut beroende på vilken verksamhet vi arbetar inom och alla medarbetare representerar Dals-Eds kommun. Personalredovisningen lyfter fram medarbetarperspektivet, visar utveckling genom tillbakablickar, summerar året som gått och blickar framåt mot framtida utmaningar.

Kompetensförsörjning kommer att vara en av de viktigaste frågorna kommande år, där hela medarbetarlivscykeln kommer att stå i fokus, för att attrahera, behålla samt utveckla medarbetare. Engagerade ledare och ett aktivt medarbetarskap skapar förutsättningar för att vi ska upplevas som en attraktiv arbetsgivare. Tillsammans skapar vi en god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv.

2.7.2 Attraktiv arbetsgivare

Personalstatistik

Anställda	2024	2023	2022
Antal tillsvidareanställningar	556	560	551
- Varav kvinnor (%)	80 %	80 %	75 %
- Varav män (%)	20 %	20 %	25 %
Antal visstidsanställningar (exkl. timavlönade)	44	45	70
Totalt anställda	600	605	621
Andel heltidsanställda	83,3%	77,6%	71%
- För kvinnor (%)	81,7%	75,7%	67%
- För män (%)	89,6%	84,9%	85,5%

Anställda

Not: Siffror från HR-system november respektive år. Pga byte av HR-system kan siffrorna mellan 2024 och tidigare år inte vara helt jämförbara.

Dals-Eds kommun hade totalt 600 anställda (exkl. timavlönade) vid mättillfället den 1 november, vilket är en minskning med 5 medarbetare jämfört med föregående år. 556 var tillsvidareanställda och 44 visstidsanställda. Jämfört med föregående år är det en minskning med 4 tillsvidareanställda och en minskning med 1 visstidsanställda.

Av de tillsvidareanställda var 80 % kvinnor och 20 % män.

Sysselsättningsgrad

Av kommunens tillsvidare- och visstidsanställda arbetar 83,3% (2024:77,6%) heltid, vilket är en ökning med 5,7 procentenheter jämfört med föregående år. Nedbrutet per kön arbetar 81,7% av kvinnorna heltid, vilket är en ökning med 6 procentenheter och bland männen arbetar 89,6% heltid, vilket är en ökning med 4,7 procentenheter jämfört med 2023.

Åldersstruktur

Medelåldern för kommunens tillsvidare- och visstidsanställda var 47,2 år (2023: 47,6 år). För kvinnor 46,7 år (2023: 46,3 år) och för männen 48,6 år (2023: 48,9 år).

Av de tillsvidareanställda var 21,4% 60 år eller äldre, vilket är en ökning med 1,4 procentenheter, och 29,7% är mellan 50-59 år, vilket är en ökning med 2,8 procentenheter jämfört med 2023.

Under 2024 har 15 personer gått i ålderspension, vilket är oförändrat i jämförelse med 2023.

De yrkeskategorier med störst andel kommande pensionsavgångar fram till 2029 är undersköterskor, stödassistenter, personal inom teknik och service, enhetschefer och socialsekreterare.

Heltid som norm

Under 2020 tog Kommunstyrelsen beslut om handlingsplan för heltidsresan och under 2024 har andelen heltidsanställda ökat med ytterligare 5,7 procentenheter jämfört med föregående år. Från starten 2020 ser vi en total ökning på 21,1 procentenheter. Detta har uppnåtts genom att vi har anpassat organisationen till fler heltidsanställningar. Målsättningen är 85% till 2030.

From 2023 ändrades arbetet kring heltidsresan i förvaltningsform integrerat i verksamheten. I samband med övergången ändrades även benämningen "Heltidsresan" till "Bemanningsplanering utifrån heltid som norm, verksamhetens behov och utveckling samt hållbart arbetsliv". Målsättningarna från Heltidsresan kvarstår och följs upp utifrån "Processplan för Heltid som norm".

Uppföljning mål - Heltid som norm

I kommunens "Processplan för Heltid som norm" från 2021 anges tre mål samt delmål avseende heltidsanställningar. Bakgrunden till arbetet med heltidsresan är den central överenskommelse mellan Kommunal och SKR i syfte att öka andelen heltidsanställda.

Nedan följs målsättningarna i processplanen upp. Uppföljning redovisas utifrån;

● = godkänd, ● = delvis godkänd/oförändrat, ● = ej godkänd

	Målsättning		2024	2023	2022	2021	Kommentar
1	Att år 2030 är 85% av Dals-Ed kommuns anställningar heltidsanställningar.	●	83,3%	77,6%	71%	66,5%	Utgångsläge 2020: 62,2% Målet godkänt utifrån uppfyllt delmål.
	Delmål		75%	73%	68%	65%	Delmål som angetts i processplanen.
	Riket		IU	86,8%	85,5%	84,1%	
2	Att senast 1 januari 2024 erbjuder Dals-Eds kommun alla deltidsanställda heltid	●	Målsättningen är att alla nyanställningar ska vara på heltid, vilket innebär att det är ett inriktningsmål att förhålla oss till. Beslut togs i KLG att vi arbetar med erbjudande om heltid för deltidsanställningar även under 2024.				
3	Att senast 1 januari 2024 är alla nyanställningar på heltid	●	Målsättningen är att alla nyanställningar ska vara på heltid, vilket innebär att det är ett inriktningsmål att förhålla oss till. Beslut togs i KLG att vi arbetar med erbjudande om heltid för deltidsanställningar även under 2024.				

● ● ●

Ledarskap och strategisk kompetensförsörjning

Ledarskapet är avgörande för välfärdens möjligheter att attrahera och behålla kompetenta och engagerade medarbetare. För att utveckla välfärden behövs chefer som kan leda och driva förändring tillsammans med sina medarbetare. En avgörande roll spelar de chefer som finns närmast brukare, patienter, elever och invånare.

Under året antogs en kommunövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan av KS 240619. Med strategisk kompetensförsörjning menas en process för att fortlöpande och

långsiktigt säkerställa att organisationen har rätt kompetens för att nå verksamhetens mål och tillgodose medborgarnas behov. Kompetensförsörjning handlar således inte bara om att rekrytera utan även om hur vi tar hand om de medarbetare som arbetar hos oss idag, hur de trivs på jobbet och hur attraktivt det är att arbeta i Dals-Eds kommun. Planen presenterar pågående och planerade aktiviteter som knyts an till Sveriges kommuner och regioners (SKRs) nio strategier som arbetsgivare bör arbeta efter för att möta kompetensförsörjningsutmaningen inom offentlig sektor och presenteras utifrån kompetensförsörjningsprocessen. Modellen kan liknas vid en medarbetarlivscykel och involverar alla de faser en medarbetare går igenom tillsammans med en arbetsgivare. Arbetsgivare som lyckas med arbetet enligt modellen upplevs av sina medarbetare och arbetssökande som en attraktiv arbetsgivare.

Kommunens satsning på aktivt medarbetarskap har fortsatt under året i kommunens verksamheter, där respektive chef leder utbildningarna tillsammans med sina medarbetare. Ett aktivt medarbetarskap innebär att alla medarbetare, oavsett uppdrag, tar ett större ansvar och bidrar till sin egen och verksamhetens utveckling. Det resulterar i att vi ges förutsättningar att kunna vara långsiktigt hållbara genom att vara delaktig och se möjligheter att kunna påverka sin egen och andras arbetsmiljö i en positiv riktning.

Ledarforum är kommunledningens förlängda arm ut i verksamheterna för alla chefer i Dals-Eds kommun och leds av Kommundirektören. Främsta syftet är att skapa en plattform för utveckling av vår gemensamma organisationskultur med fokus på ledarskap. Forumet är ett tillfälle till information, dialog och förankring, erfarenhetsutbyte samt chefs- och ledarutbildningar.

Kompetensutvecklingsinsatser har genomförts inom ramen för ESF-projektet FENIXZ via Fyrbodal. Utbildningsinsatser som genomförts under året har främst varit utbildningar inom områden såsom coachande ledarskap, hälsa & stresshantering, leda i förändring, ekonomi för icke ekonomer, OSA - organisatorisk och social arbetsmiljö, AI för administratörer, AI för chefer och medarbetare, AI för vård och omsorgspersonal, service och bemötande, BAM - bättre arbetsmiljö, feedback och svåra samtal. Projektet pågår även under 2025. Totalt har 23 personer tagit del av utbildningarna inom ramen för projektet.

Via kommunens lärplattform erbjuds chefer kompetensutveckling inom ledarskap genom digital microlearning. Dessutom finns möjligheten att använda utbildningar till kompetenshöjande insatser för medarbetare på exempelvis arbetsplatsträffar. Totalt har 50 utbildningar genomförts under året i lärportalen, alltifrån medarbetarsamtal, lönesamtal, motiverande samtal, tillitsbaserat ledarskap och AI.

2.7.3 Hållbart arbetsliv

Arbetsmiljö och hälsa

En god arbetsmiljö resulterar i arbetsplatser som gynnar medarbetarna, organisationens välbefinnande och således även verksamheten och de vi är till för.

Under året har kommunen fortsatt arbetat med samverkan och arbetsmiljö på kommunövergripande, förvaltnings- samt enhetsnivå med fokus på ökad delaktighet och arbetsmiljöfrågor för ett hållbart arbetsliv. Utbildning erbjuds till chefer, medarbetare, fackliga representanter och skyddsombud inom ramen för avtal om samverkan och arbetsmiljö som finns att tillgå via HR-enhetens intranätsida.

Friskvårdsförmån i form av val mellan friskvårdstimme alternativt friskvårdsbidrag har erbjudits kommunens samtliga medarbetare. 257 medarbetare valde att nyttja

friskvårdsbidraget (2023: 227). Friskvårdsförmånen syftar till att stimulera hälsobefrämjande aktiviteter som i sin tur förväntas ge friskare medarbetare. Säftehälsan som är vår företagshälsovård har under året anlitats bl.a. till lagstadgade hälsoundersökningar, samtalsstöd samt övriga insatser kring hälsa och rehabilitering. Årshjul för arbetsmiljö är framtaget för att samla händelser som rör arbetsmiljö och att säkerställa det systematiska arbetsmiljöarbetet, årshjulet innehåller även uppföljning till politiker.

Uppföljning mål - Arbetsmiljöpolicy

I Dals-Eds Arbetsmiljöpolicy definieras 7 målsättningar med arbetsmiljöarbetet. Utöver detta ska varje verksamhet utarbeta verksamhetsnära arbetsmiljömål. Här följs arbetsmiljöpolicyens 7 mål upp på kommunövergripande nivå. Arbetsmiljöpolicyen och dess målsättningar antogs våren 2022, varmed år 2022 betraktas som utgångsläge i uppföljning av målen.

Uppföljning redovisas utifrån;

● = godkänd, ● = delvis godkänd/oförändrat, ● = ej godkänd

	Målsättning		2024	2023	2022	Kommentar
1	Kommunens medarbetar-engagemang ska öka ¹	●	77	80	81	Kan bero på val av metod för medarbetarundersökning och låg svarsfrekvens.
2	Andelen stolta medarbetare ska öka ²	●	4,0	4,1	4,2	Kan bero på val av metod för medarbetarundersökning och låg svarsfrekvens.
3	Medarbetarnas upplevelse att påverka sin arbetssituation ska öka ³	●	3,5	3,8	3,8	Kan bero på val av metod för medarbetarundersökning och låg svarsfrekvens.
4	Andelen medarbetare som upplever sin arbetsplats som fri från diskriminering samt upplevelsen att medarbetarna behandlas lika ska öka ⁴	●	4,3	4,5	4,5	Kan bero på val av metod för medarbetarundersökning och låg svarsfrekvens.

5	öka andelen medarbetare som nyttjar kommunens friskvårdsförmåner		257 (ca 43%)	227 (ca 38%)	239 (ca 38%)	Den 1 januari 2022 höjdes friskvårdsbidraget från 500 kr till 1500 kr. Siffrorna avser antal som nyttjat friskvårdsbidraget. Innan höjningen nyttjade 111 anställda friskvårdsbidraget (2021). Som alternativ ges friskvårdstimme, vilket inte ingår i jämförelsen. Andel = relation till antal tillsvidare och visstidsanställda enligt personalstatistiken ovan.
6	den totala sjukfrånvaron ska minska		7,9%	8,3%	8,8%	Minskning sedan 2022. Innan pandemin 2019: 6,5%
7	antal medarbetare per chef bör maximalt uppgå till 25 medarbetare. (För enheter över 25 medarbetare behöver ytterligare ledningsstöd tillföras.)	 		<i>Beskrivning</i> Inom Kommunledningsförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen så uppnås målet gällande medarbetare per chef. Inom Socialförvaltningen och Fokusförvaltningen så uppnås målet delvis.		

Medarbetarundersökning

Under november genomfördes en uppföljande medarbetarundersökning av kommunens sju arbetsmiljömål genom en förkortad enkät till kommunens anställda. Totalt svarade 37 % av kommunens anställda på enkäten, vilket kan förklaras av val av metod för uppföljning av medarbetarundersökningen, då den genomfördes i en förenklad form i egen regi. .

Årets medarbetarundersökning bestod av 12 frågor med syftet att följa upp fem av kommunens sju arbetsmiljömål samt få en bild av hur medarbetare i Dals-Eds kommun upplever sin arbetssituation samt vad medarbetarna anser skulle bidra till att stärka Dals-Eds kommun som attraktiv arbetsgivare.

Andelen stolta medarbetare ska öka.

Kommunens medarbetarengagemang ska öka.

Medarbetarnas upplevelse att påverka sin arbetssituation ska öka.

Andelen medarbetare som upplever sin arbetsplats som fri från diskriminering samt upplevelsen att medarbetarna behandlas lika ska öka.

Öka andelen medarbetare som nyttjar kommunens friskvårdsförmåner.

Hållbart medarbetarengagemang (HME) omfattar 9 frågor av enkäten inom tre olika frågeområden vilka är motivation, ledarskap och styrning. HME är framtagen av SKR vilket ger möjlighet att på kommunivå jämföra via Koalada med övriga kommuner i riket. Medarbetarengagemang bedöms vara en av de viktigaste förutsättningarna för en organisations förmåga att nå goda resultat.

HME kommunen	2024	2023	2022	2020	2019
HME totalt	77	80	81	80	79
Motivation	77	82	82	80	79
Ledarskap	75	80	81	82	81
Styrning	78	79	81	79	77
Svarsfrekvens	37%	82%	86%	89%	84%

Huvudindex Hållbart Medarbetarengagemang, HME, är det sammantagna resultatet av samtliga frågeställningar och utgör totalindex Hållbart medarbetarengagemang (HME). Delindex är motivation, ledarskap och styrning.

Resultatet från HME visar att det totala resultatet har minskat från tidigare år med tre enheter. Detta kan delvis förklaras av en lägre svarsfrekvens samt val av metod för medarbetarundersökningen då vi genomfört den i egen regi samt förkortad version för 2024.

Medarbetarundersökningen visar också att Dals-Eds kommun anses vara en bra arbetsplats, men det finns förbättringsområden för att stärka medarbetarnas engagemang och välmående. Viktiga fokusområden inkluderar hållbara arbetsscheman, ökad friskvård och en stärkt gemenskap genom små trivselåtgärder. Ledarskapets roll lyfts för att bygga inkluderande arbetsmiljöer och engagerade medarbetare. Därtill lyfts perspektivet att sprida goda exempel som sker i verksamheterna. För att säkerställa kvalitet krävs tillräcklig bemanning, fler utbildningsmöjligheter och bättre resurser inom skola och äldreomsorg. Tydliga roller, minskad administration och effektivare arbetssätt efterfrågas. Dessutom lyfts vikten av samarbete mellan olika verksamheter, belöning av insatser samt ökad delaktighet i beslut.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro	2024	2023	2022
Total sjukfrånvaro	7,9%	8,3%	8,8%
Varav långsjukfrånvaro 60 dagar eller mer	41%	39,2%	34,1%
Total sjukfrånvaro per kön			
Kvinnor	9,0%	9,1%	9,5%
Män	4,0%	5,3%	6,6%
Total sjukfrånvaro per åldersgrupp			
Under 30 år	7,6%	7,7%	9,2%
30 - 49 år	6,9%	6,9%	7,6%
Över 50 år	9,0%	9,7%	9,8%

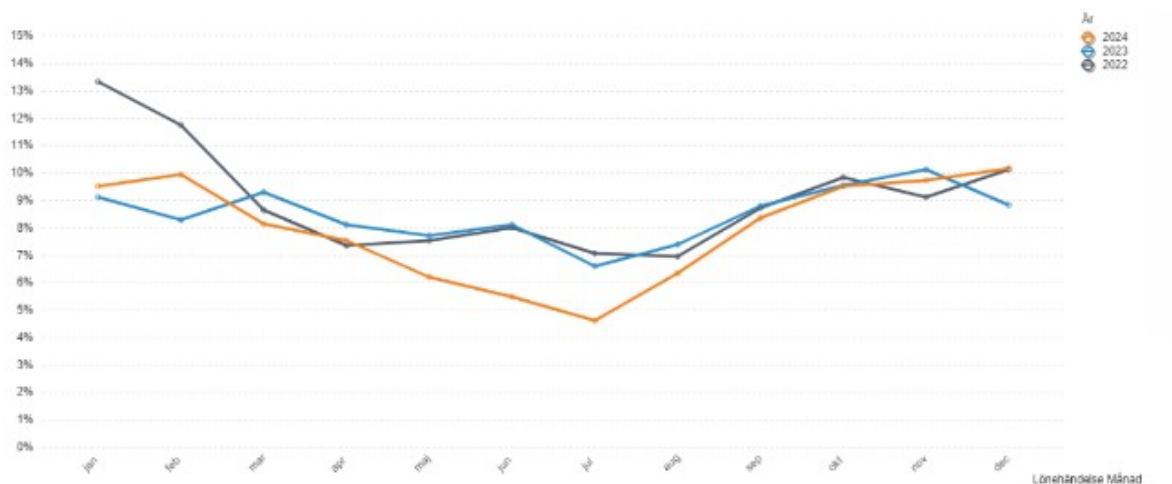
Not: Siffror från HR-system respektive år. Pga byte av HR-system kan siffrorna mellan 2024

och tidigare år inte vara helt jämförbara.

Att förebygga och förkorta sjukfrånvaro och möjliggöra för medarbetare att stanna eller återgå i arbete är viktigt för den enskilda medarbetaren såväl som för organisationen.

Sjukfrånvarotal och orsaker svänger över tid och påverkas av faktorer som förändrade attityder i samhället, förändrade sjukskrivningsrutiner samt konjunkturläget. Starkast förklaringsfaktor har dock troligen förändringar av både reglerna och tillämpningen av sjukförsäkringen över tid. Nationellt sett visar analyser att under de senaste perioderna av hög sjukfrånvaro är det de psykiska diagnoserna beträffande ohälsan, särskilt bland kvinnor, som ökat mest. Sedan 2014 är psykisk ohälsa den vanligaste orsaken till sjukskrivning. Sjukfrånvaro kan ha många olika orsaker och det är många faktorer som bidrar till medarbetarens hälsa och välmående. Att påverka sjukfrånvaro är därför en känd utmaning.

Under 2024 var den totala sjukfrånvaron 7,9% vilket är en minskning 0,4 procentenheter jämförelse med 2023 (2023: 8,3%). Sjukfrånvaron är fortfarande på en högre nivå än innan pandemin (2019: 6,6%). I jämförelse med 2023 ser vi en lägre, eller oförändrad nivå i alla åldersgrupper. Sjukfrånvaron minskade även sett till gruppen kvinnor respektive män. Kvinnor hade 2024 en sjukfrånvaro på 9,0% (2023: 9,1%) och för männen var motsvarande siffra 4% (2023: 5,3%). Andelen långa sjukskrivningar, längre än 60 dagar, i förhållande till den totala sjukfrånvaron har ökat. Av den totala sjukfrånvaron utgör de långa sjukskrivningarna 41% för 2024 (2023: 39,2%).

Grafen visar den totala sjukfrånvaron per månad år 2022-2024. Bilden är hämtad från HR-systemet. Pga byte av HR-system kan siffrorna mellan 2024 och tidigare år inte vara helt jämförbara.

Tillbud och arbetsskador

Typ av skada	Antal 2024	Antal 2023	Antal 2022
Riskobservationer	28	23	45
Tillbud	165	108	102
Arbetsskador	88	88	120
Totalt antal arbetsskador och tillbud	281	219	267

Arbetsgivaren är skyldig att utreda orsakerna till olyckor, sjukdomar och allvarliga tillbud i

arbetet. Därför är det viktigt att systematiskt undersöka och analysera vilka arbetsskador och tillbud som anmäls, vad som ska åtgärdas och hur man förebygger att andra personer drabbas. Rapportering av händelser sker via KIA, som är kommunens digitala informationssystem kring arbetsmiljö, syftet med KIA är att digitalt rapportera in samtliga händelser för att kunna hantera och utreda avvikelser inom arbetsmiljö samt att arbeta förebyggande.

Under 2024 rapporterades 165 tillbud, vilket är en ökning med 57 jämfört med 2023. Antalet anmälda arbetsskador ligger totalt sett på en oförändrad nivå jämfört med 2023. Av 88 arbetsskadeanmälningar under 2024 var 79 olycksfall, 6 färdolycksfall och 3 arbetssjukdomar.

Antalet anmälda riskobservationer, tillbud och arbetsskador var totalt 281 under 2024 (2023: 219 st). De vanligaste orsakerna var under året hot och våldssituationer, ohälsosam arbetsbelastning (stress mm), skadad av (annan) person, fall från samma nivå (snubblat, halkat) samt akut överbelastning (dra, skjuta, lyfta mm). De vanligaste förekommande platserna var hos brukare i särskilt boende eller i enskilt hem, i utbildningslokal eller klassrum. De vanligaste förekommande aktiviteterna är i undervisning, aktivitet på rast, insats samt personlig omvårdnad.

Personal- och arbetsmiljögenomgång

Personal- och arbetsmiljögenomgångar har inte genomförts mellan HR och kommunens chefer under 2024 pga budgetanspassningar samt resursminskning på HR-enheten.

Rehabilitering

Chef har rehabiliteringssamtal när medarbetaren varit sjuk 6 gånger på 12 månader (upprepad korttidsfrånvaro), när medarbetarens sjukskrivning beräknas bli mer än 30 dagar, eller när medarbetaren själv begär det samt vid upprepade tidiga signaler om ohälsa. För att minska långtidssjukskrivning är tidiga samtal mellan chef och medarbetare viktigt och vid behov kan kartläggning genomföras med hjälp av kommunens företagshälsa.

2.7.4 Rätt lön i rätt tid

Lönebildning och personalkostnader

De centrala avtalen ligger till grund för den lokala lönebildningen i Dals-Eds kommun.

Löneöversynsprocessen innefattar årliga medarbetarsamtal, lönesamtal och löneöversynen blir då en del av en sammanhållen process som löper under hela året.

Inför löneöversyn genomför arbetsgivaren en analys av vilket behov av löneökningar som behövs för att kommunen ska klara sin personalförsörjning både på kort och lång sikt. Analysen innefattar omvärldsbevakning samt lönerelationen inom kommunen och ska också belysa om kommunen har jämställda löner enligt laga intentioner. HR-enheten gör en lönekartläggning årligen med syftet är att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader som har direkt eller indirekt samband med kön. Utifrån analysen och kommunens ekonomiska förutsättningar fastställs ramarna för löneöversynen. Nivån sätts i budgetprocessen och bygger bl a på prognoser från SKR, Sveriges kommuner och regioner.

Under året uppgick lönekostnaderna till 391 mkr (2023: 382 mkr). Medellönen var i november 2024 34 859 kronor vilket var en ökning med 1559 kr i jämförelse med 2023 (Nov 2023: 33 300 kr).

2.7.5 Framtida utmaningar

Framtida utmaningar

Sveriges kommuner och regioner, SKR, rapport "Välfärdens kompetensförsörjning 2023-2033" belyser de utmaningar som välfärdssektorn står inför. En åldrande befolkning medför ett ökat behov av tjänster inom äldreomsorgen, samtidigt som tillväxten av personer i arbetsför ålder och sysselsatta är begränsad under kommande tio år. Lösningen är tyvärr inte så enkel att enbart rekrytera fler. Kommuner och regioner, däribland Dals-Eds kommun, kommer att behöva förändra arbetssätt, främja ett hållbart arbetsliv, ta tillvara och utveckla de befintliga medarbetarna och utveckla samarbeten för att möta framtidens behov.

Det är av stor vikt att den kompetens som finns idag och i framtiden används i större omfattning i en arbetsmiljö som skapar förutsättningar för goda arbetsprestationer. Förmågan att ha rätt arbetsgivarpolitik under hela medarbetarlivscykeln dvs. att kunna attrahera, rekrytera, behålla och utveckla chefer och medarbetare och samtidigt skapa nya vägar till kompetensförsörjning är avgörande för att vi ska nå goda verksamhetsresultat och kommer att vara en stor del av det vardagliga arbetet idag och i framtiden.

Att fortsätta arbeta med kompetensutvecklingsinsatser genom kommunens lärplattform, interna utbildningar samt genom ESF-projektet FENIXZ kommer att vara en central del.

Trots framtida utmaningar ser vi att förutsättningarna för Dals-Eds kommun som organisation framgent är goda. Medarbetarundersökningen visar att man anser att Dals-Eds kommun är en god arbetsplats och att många medarbetare inom kommunen är engagerade och uppskattar sina kollegor och sitt arbete. Att vår organisation genomsyras av engagemang, meningsfullhet, ett gott arbetsklimat och stolthet av att arbeta i Dals-Eds kommun påverkar också upplevelsen att vi är attraktiva som arbetsgivare. Tillsammans ska vi fortsätta att arbeta för ett hållbart arbetsliv, fortsätta utveckla ett aktivt medarbetarskap och engagerade ledare och ännu bättre verksamhet för våra kommuninvånare, där både ledare och medarbetare tillsammans skapar värde, varje dag, för de vi finns för.

2.8 FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Till följd av rådande utmaningar, framförallt osäkert säkerhetsläge i omvärlden, dramatiskt försvagad ekonomisk prognos, alltmer påtaglig kompetensförsörjningsutmaning samt sjunkande befolkningsprognos och en ökande försörjningskvot, så har kommunen under de senaste åren ställt om. Dels har ett omfattande anpassningspaket tagits fram till budgetberedningen med åtgärder för att kraftigt minska kostnader som delvis fick effekt under 2023 och med förstärkta effekter under 2024. Dels har vi behövt ställa om organisationen utifrån de kraftigt försämrade ekonomiska förutsättningarna under planperioden och fokusera på kärnan i våra respektive grunduppdrag i verksamheterna. Vi har nu ett fokus internt på att hantera det löpande grunduppdraget i första hand och behöver prioritera hårt när det gäller de mer långsiktiga strategiska perspektiven. De utvecklingssatsningar vi gör ska bedömas tydligt förstärka vår förmåga att långsiktigt klara våra grunduppdrag alternativt tydligt skapa en attraktivare kommun och plats utifrån det övergripande målet om att bli fler invånare.

Behov och förändrade förutsättningar i organisationen behöver i första hand hanteras genom interna samverkanslösningar alternativt samverka med andra kommuner där samverkan inom Dalsland är en möjlighet. Anpassningsarbetet med budgetåtgärderna har tydligt gett effekt och det har skapat en god grund att arbeta vidare utifrån. Vi behöver också samtidigt fortsatt arbeta för ordning och reda, god service för de vi är till för och en bra arbetsmiljö som attraktiv arbetsgivare. Parallellt med anpassningsarbetet behöver vi utifrån den nya

Utvecklingsplanen som inleddes 2024, arbeta ännu mer aktivt för att stärka vår attraktivitet som kommun, för våra invånare, företagare, medarbetare, besökare - genom marknadsföring och attraktivitetshöjande åtgärder med de resurser som står till förfogande och tillsammans med övriga aktörer på platsen Dals-Ed i form av företag, föreningar och invånare, där det nya arbetssättet inom Dals-Ed & Co blir ett viktigt verktyg. Med utgångspunkt från den försämrade befolkningsprognosen och demografin är detta en överlevnadsfråga.

Dals-Eds kommun befinner sig, liksom övriga kommunsverige, mitt i en utmanande situation avseende kompetensförsörjning. Det är av stor vikt att den kompetens som finns idag och i framtiden används i större omfattning i en arbetsmiljö som skapar förutsättningar för goda arbetsprestationer. Förmågan att ha rätt arbetsgivarpolitik under hela medarbetarlivscykeln. Att kunna attrahera, rekrytera, behålla och utveckla chefer och medarbetare och samtidigt skapa nya vägar till kompetensförsörjning är avgörande för att vi ska nå goda verksamhetsresultat och kommer att vara en stor del av det vardagliga arbetet idag och i framtiden. Trots framtida utmaningar ser vi att förutsättningarna för Dals-Eds kommun som organisation framgent är goda. Vi har ett starkt medarbetarengagemang, där både ledare och medarbetare tillsammans skapar värde, varje dag, för de vi finns för. Att vår organisation genomsyras av engagemang, meningsfullhet, ett gott arbetsklimat och stolthet av att arbeta i Dals-Eds kommun påverkar också upplevelsen att vi är attraktiva som arbetsgivare. Glädjande är också att handlingsplanen för heltidsresan, som gått från ett projekt till att nu vara integrerat i verksamheterna och en del i bemanningsplaneringen, gett resultat genom att under 2024 har andelen heltidsanställda ökat med ytterligare 5,7 procentenheter jämfört med föregående år. Från starten 2020 ser vi en total ökning på 21,1 procentenheter. Detta har uppnåtts genom att vi har anpassat organisationen till fler heltidsanställningar. Målsättningen är 85% till 2030. Tillsammans ska vi fortsätta att arbeta för ett hållbart arbetsliv, fortsätta utveckla medarbetarskapet och engagerade ledare och ännu bättre verksamhet för våra kommuninvånare.

3 FINANSIELLA RAPPORTER

3.1 DRIFTREDOVISNING

Tabellen innehåller en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Belopp i tkr	Utfall 2024			Budget 2024	Budget-avvikelse
	Kostnad	Intäkt	Netto	Netto	
Skatter och statsbidrag					
Skatteintäkter	0	236 002	236 002	235 875	127
Preliminär slutavräkning innevarande år	0	-1 190	-1 190	139	-1 329
Definitiv slutavräkning föregående år	0	861	861	0	861
Inkomstutjämningsbidrag/-avgift	0	81 670	81 670	80 975	695
Kostnadsutjämningsavgift/-bidrag	0	22 674	22 674	22 739	-65
Regleringsavgift/bidrag	0	14 106	14 106	14 139	-33
LSS-utjämning	0	21 596	21 596	21 598	-2
Kommunal fastighetsavgift	0	16 069	16 069	13 567	2 502
Generellt statsbidrag övrigt	0	2 821	2 821	2 700	121
Summa skatter och statsbidrag	0	394 609	394 609	391 732	2 877
Nämnd					
Kommunfullmäktige	-741	0	-741	-842	101
- varav kommunfullmäktige	-60	0	-60	-131	71
- varav revision	-681	0	-681	-711	30
Valnämnden	-193	0	-193	-170	-23
KS - Kommunledningsförvaltningen	-42 656	5 941	-36 715	-40 075	3 360
- varav stöd, service- och styrfunktioner	-35 070	5 447	-29 623	-32 284	2 661
- varav plan- och byggenhet	-1 828	494	-1 334	-1 835	501
- varav överförmyndare	-1 197	0	-1 197	-900	-297
- varav politisk verksamhet	-4 561	0	-4 561	-5 056	495
KS - Samhällsbyggnadsförvaltningen	-133 712	87 133	-46 579	-51 769	5 190
- varav renhållningsverksamhet	-9 012	9 012	0	0	0
- varav VA-verksamhet	-11 377	11 377	0	0	0
- varav gator och vägar	-5 169	226	-4 943	-4 824	-119
- varav fastighetsverksamhet	-42 763	42 085	-678	-1 146	468
- varav städverksamhet	-8 457	2 106	-6 351	-7 323	972
- varav kostverksamhet	-19 040	6 923	-12 117	-12 716	599

Belopp i tkr	Utfall 2024			Budget 2024	Budget-avvikelse
- varav arbetsmarknads- och integrationsverksamhet	-9 479	6 847	-2 632	-4 332	1 700
- varav räddningstjänst	-8 657	972	-7 685	-8 118	433
- varav bostadsanpassning	-512	0	-512	-624	112
- varav övrig verksamhet	-19 246	7 585	-11 661	-12 686	1 025
FOKUS-nämnden	-227 248	88 523	-138 725	-137 470	-1 255
- varav barnomsorg	-30 301	6 762	-23 539	-23 141	-398
- varav grundskola	-79 729	10 561	-69 168	-68 347	-821
- varav särskola	-6 050	0	-6 050	-6 033	-17
- varav Utsikten	-67 077	67 077	0	0	0
- varav gymnasieskola	-25 822	1 257	-24 565	-24 665	100
- varav vuxenutbildning m.m.	-3 943	765	-3 178	-2 749	-429
- varav kultur- och fritid	-10 734	1 252	-9 482	-9 771	289
- varav nämnd	-877	0	-877	-859	-18
- varav administration	-2 715	849	-1 866	-1 905	39
Socialnämnden	-195 418	36 143	-159 275	-155 412	-3 863
- varav IFO	-27 563	3 080	-24 483	-21 216	-3 267
- varav LSS	-53 684	11 277	-42 407	-41 417	-990
- varav äldreomsorg	-50 831	8 609	-42 222	-41 286	-936
- varav hemtjänst	-31 396	3 206	-28 190	-24 385	-3 805
- varav hemsjukvård/rehab	-24 778	4 615	-20 163	-19 696	-467
- varav övrig verksamhet, inkl politisk verksamhet	-7 166	5 356	-1 810	-7 412	5 602
Summa nämnder	-599 968	217 740	-382 228	-385 738	3 510
Finansverksamhet					
- Arbetsgivaravgifter	-79 127	0	-79 127	-83 130	4 003
- Avtalsförsäkringar	-1 025	0	-1 025	-278	-747
- Pensionskostnader	-56 030	629	-55 401	-64 550	9 149
-Inlösen överskottsfond	0	0	0	0	0
- Personalomkostnadspåslag (PO)	0	116 949	116 949	113 477	3 472
- Personalbilar	-985	985	0	0	0
- Löneväxling pension	-218	218	0	0	0
- Förmånsbilar	0	66	66	0	66
- Borgensavgift Edshus AB	0	585	585	600	-15
- Central löneökningsskatt	0	0	0	-667	667
- Timplöneförändring hela kommunen	-1 534	0	-1 534	0	-1 534

Belopp i tkr	Utfall 2024			Budget 2024	Budget-avvikelse
- Förändring semesterlöneskuld hela kommunen	-312	0	-312	-437	124
- Intern ränta	0	8 252	8 252	8 659	-406
-Effekt av finansiella leasing	-5 906	4 396	-1 510	0	-1 510
-Omställningsfond och kompensation höglön	-1 363	1 147	-217	0	-217
- Anpassnings- och effektiviseringsåtgärder	0	0	0	1 300	-1 300
-Ej utfördelade medel utökade behov	0	0	0	0	0
- Överskottsfond	0	1 251	1 251	0	1 251
- Finansiella intäkter	0	903	903	400	503
- Finansiella kostnader	-1 741	0	-1 741	-3 500	1 759
- Övriga intäkter och kostnader	-91	0	-91	0	-91
Summa finansverksamhet	-148 332	135 381	-12 950	-28 124	15 174
Årets resultat	-748 300	747 731	-569	-22 130	21 561

3.2 INVESTERINGSREDOVISNING

Tabellen gör det möjligt för fullmäktige att jämföra beslutade/beräknade totala utgifter och anslag med utfall.

INVESTERINGSREDOVISNING 2024					
Belopp i tkr	Budget 2024 överfört från 2023	Budget 2024 enl KF-budget	Budget 2024	Utfall 2024	Avvikelse total projekt
Skattefinansierat	7 287	14 070	21 357	17 990	3 367
- därav Kommunstyrelseförvaltning inventarier hela kommunen (ekonomichef)	0	1 500	1 500	149	1 351
- därav Kommunstyrelsen (KS-ordf objektsreserv)	558	400	958	436	522
- därav Kommunstyrelseförvaltning (IT)	450	1 350	1 800	2 416	-616
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (fastighet skolrestaurang Haga)	1 698	4 720	6 418	10 549	-4 131
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (räddningstjänst)	3 401	500	3 901	645	3 256
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (kost och städ)	0	200	200	0	200
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (gata/väg/park/förråd)	1 105	4 400	5 505	3 320	2 185
- därav Samhällsbyggnadsförvaltning (objektsreserv)	75	1 000	1 075	475	600
Taxefinansierat	11 246	11 700	22 946	9 930	13 016
- därav Vatten- och avloppsverksamhet	10 846	11 500	22 346	9 701	12 645
- därav Renhållningsverksamhet	400	200	600	229	371
Exploateringsverksamhet	0	0	0	0	0
Anslutningsavgifter 2023	0	0	0	0	0
Totalt	18 533	25 770	44 303	27 920	16 383

Tabellen nedan visar ackumulerat och året investeringar

<i>Belopp i tkr</i>	2024					
Projekt	Ing.ack.ut fall	Utfall 2024	Ack utfall 202412	Budget 2024	Budget totalt projekt	Avvikelse totalt projekt
FVM implementering 2020-2023	-32,5	0,0	-32,5	0,0	36,0	68,5
Årets övriga investeringar	0,0	181,0	181,0	1 500,0	1 500,0	1 319,0
Total inventarier hela kommun	-32,5	181,0	148,5	1 500,0	1 536,0	1 387,5
Kontorsmöbler LSS	43,1	0,0	43,1	13,0	56,0	12,9
Årets övriga investeringar	0,0	392,8	392,8	945,0	945,0	552,2
Total Ks objektreserver	43,1	392,8	435,9	958,0	1 001,0	565,1
Löne och personaladministrativt system (LPA-system)	1 868,9	0,0	1 868,9	604,0	2 473,0	604,1
It designer	3,4	115,4	118,8	296,0	300,0	181,2
Årets investeringar	0,0	428,2	428,2	900,0	900,0	471,8
Total IT investeringar	1 872,4	543,6	2 415,9	1 800,0	3 673,0	1 257,1
Ventilation Utsikten	5 064,8	1 843,8	6 908,6	0,0	4 004,0	-2 904,6
Sprinklersystem Timmergården	76,9	395,4	472,3	495,0	573,0	100,7
Ny fasad och fönster AME/Westberga	456,4	215,2	671,6	435,0	892,0	220,4
Utrymningsväg utvecklingscenter	57,4	9,8	67,2	2,0	60,0	-7,2
Snörrum fönsterbyte	770,4	147,8	918,2	629,0	1 400,0	481,8
Central automatlarm	80,7	0,0	80,7	81,0	81,0	0,3
Brandlarm idrottshallarna Haga	201,2	0,0	201,2	98,0	300,0	98,8
Årets övriga investeringar	0,0	1 229,3	1 229,3	4 678	4 678	3 448,7
Total Fastighetsinvesteringar	6 707,8	3 841,3	10 549,1	6 418,0	11 988,0	1 438,9
Årets investeringar	0,0	645,5	645,5	3 901,0	3 901,0	3 255,5
Total räddningstjänst	0,0	645,5	645,5	3 901,0	3 901,0	3 255,5
Terassparken	299,8	72,1	371,8	200,0	500,0	128,2
Årets investeringar	0,0	3 423,5	3 423,5	6 580,0	6 580	3 156,5

<i>Belopp i tkr</i>	2024					
Total Samhällsbyggnadsförvaltning (gata/väg, Kommunförord/kost och städ)	299,8	3 495,6	3 795,3	6 780,0	7 080,0	3 284,7
ny dagvattenledning+spill med brunnar, ravinen Gamla real	311,0	390,8	701,7	400,0	711,0	9,3
VA sanering ledninsnät	154,6	-154,6	0,0	2 518,0	2 673,0	2 673,0
Förnyelse vattenreservoar	233,1	0,0	233,1	566,0	800,0	566,9
Ny S+V ledning längs med trafikverkets väg Håbol	253,3	1 696,3	1 949,6	2 946,0	3 200,0	1 250,4
Delning av luftbassäng	1 291,2	1 625,9	2 917,1	3 000,0	3 800,0	882,9
Årets övriga investeringar	0,0	3 899,0	3 899,0	12 916,0	12 916,0	9 017,0
Total Vatten verksamhet	2 243,1	7 457,4	9 700,5	22 346,0	24 100,0	14 399,5
Årets investeringar	0,0	228,7	228,7	600,0	600,0	371,3
Total Renhållningsverksamhet	0,0	228,7	228,7	600,0	600,0	371,3
Total Exploateringsverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa kommunen	11 134,0	16 786,0	27 920,0	44 303,0	53 879,0	25 959,0
<i>Varav skattefinansierat</i>	<i>8 891</i>	<i>9 100</i>	<i>17 990</i>	<i>21 357</i>	<i>29 179</i>	<i>11 189</i>
<i>Varav taxefinansierat</i>	<i>2 243</i>	<i>7 686</i>	<i>9 930</i>	<i>22 946</i>	<i>24 700</i>	<i>14 770</i>
<i>Varav exploatering</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Kommentarer till investeringsverksamheten:

Cirka 36 procent av kommunens investeringar avsåg VA- och renhållningsverksamhet, 38 procent avsåg fastighetsinvesteringar, 16 procent gällde gata, väg och förrådsinvesteringar samt räddningstjänst, och 10 procent avsåg övriga investeringar inom IT och inventarier.

3.3 RESULTATRÄKNING

		Kommunen		Koncernen	
(mkr)		2024	2023	2024	2023
Verksamhetens intäkter	Not 1,9	163,4	154,3	196,0	185,8
Verksamhetens kostnader	Not 2,9	-534,0	-523,9*	-554,5	-543,9
Avskrivningar	Not 3	-21,9	-20,2*	-28,3	-26,9
Verksamhetens nettokostnader		-392,5	-389,8*	-386,8	-385,0
Skatteintäkter	Not 4	235,7	234,0	235,7	234,0
Generella statsbidrag och utjämning	Not 5	158,9	153,3	158,9	153,3
Verksamhetens resultat		2,1	-2,5*	7,8	2,3
Finansiella intäkter	Not 6	2,8	3,2	2,9	3,1
Finansiella kostnader	Not 7	-5,5	-4,8*	-6,8	-5,9
Resultat efter finansiella poster		-0,6	-4,1*	3,8	-0,5
Extraordinära poster		0,0	0,0	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)	Not 8	-0,6	-4,1*	3,8	-0,5
Resultatet i andel av skatter och bidrag		-0,1%	-1,0%*	1,0%	0,1%

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

Från och med 2024 tillämpar kommunen RKR rekommendation för klassificering av operationell respektive finansiell leasing. Denna förändring innebär att per sista december 2024 har leasingkostnader om 4,4 mkr, som tidigare redovisats som rörelsekostnader, omklassificerats till avskrivningar om 3,2 mkr och räntekostnader om 2,7 mkr. Förändringen har resulterat i en nettoeffekt på resultatet om -1,5 mkr. Motsvarande justeringar har gjorts för 2023.

3.4 KASSAFLÖDESANALYS

		Kommunen		Koncernen	
(mkr)		2024	2023	2024	2023
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Verksamhetens intäkter	Not 1,9	163,4	154,3	196,0	185,8
Verksamhetens kostnader	Not 2,9	-534,0	-523,9*	-554,5	-543,9
Verksamhetens nettokostnader		-370,6	-369,6*	-358,5	-358,1
Skatteintäkter och intäkter av bidrag	Not 4,5	394,6	387,3	394,6	387,3
Finansiella intäkter	Not 6	2,8	3,2	2,9	3,1
Finansiella kostnader	Not 7	-5,5	-4,8*	-6,8	-5,9
Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster	Not 10	0,0	0,0	-0,2	-0,1
Verksamhetsnetto		21,3	16,1*	32,0	26,3
INVESTERINGAR					
Inköp av materiella tillgångar	Not 11,12,13	-16,7	-17,4	-25,1	-21,1
Avyttrade materiella tillgångar		0,3	0,8	0,5	0,8
Inköp av finansiella tillgångar		-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Avyttrade finansiella tillgångar		0,0	0,0	0,1	0,0
Investeringsnetto		-16,9	-17,1	-25,0	-20,8
FINANSIERING					
Utlåning/ökning långfristiga fordringar		0,0	0,4	0,0	0,4
Återbetald utlåning		-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Långfristig upplåning	Not 20	39,6	14,6	63,2	20,3
Amortering	Not 20	-29,6	-20,0	-55,6	-50,1
Kortfristig upplåning	Not 22	0,0	0,0	36,9	44,1
Amortering	Not 22	-1,8	-1,7*	-44,1	-24,5
Utdelning		0,0	0,0	0,0	0,0
Finansieringsnetto		7,5	-7,4*	-0,3	-10,5
Justering för rörelsekapitalets förändring					
Ökn(+)/minskn(-) pensionsskuld	Not 19	0,4	-1,6	0,4	-1,6
Ökn(+)/minskn(-) övriga avsättningar		0,0	0,0	0,4	-0,2
Ökn(-)/minskn(+) kortfristiga fordringar	Not 15,16	6,2	-2,2	6,5	-3,0
Ökn(+)/minskn(-) kortfristiga skulder	Not 22	-11,1	9,4*	-17,3	13,4
Förändring av likvida medel		7,4	-2,7	-3,3	3,6
Likvida medel vid årets början		25,0	27,7	48,5	44,9
Likvida medel vid årets slut		32,4	25,0	45,2	48,5

3.5 BALANSRÄKNING

		Kommunen		Koncernen	
(mkr)		2024	2023	2024	2023
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	Not 11	4,2	3,1	4,2	3,1
Materiella anläggningstillgångar					
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 12a	326,8	329,3	589,6	593,2
-Finansiell leasing	Not 12b	69,6*	72,8*	0,0	0,0
- Maskiner och inventarier	Not 13	20,9	21,8	22,6	23,7
-Finansiella anläggningstillgångar	Not 14	22,2	21,7	4,2	3,8
- Långfristiga fordringar		0,0	0,0	0,1	0,2
Summa anläggningstillgångar		443,7	448,7*	620,7	624,0
Omsättningstillgångar					
Förråd mm	Not 15	3,1	3,1	3,4	3,5
Fordringar	Not 16	43,1	49,3	44,1	47,1
Likvida medel	Not 17	32,4	25,0	45,2	48,5
Summa omsättningstillgångar		78,6	77,4	92,7	99,1
SUMMA TILLGÅNGAR		522,3	526,1*	713,4	723,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
	Not 18				
Årets resultat		-0,6	-4,1*	3,8	-0,5
Justering av eget kapital		-14,0	-12,4*	0,0	0,0
Resultatutjämningsreserv		61,5	62,1	61,5	62,1
Övrigt eget kapital		153,4	155,3	168,7	168,5
Summa eget kapital		200,3	200,9*	234,0	230,1
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser	Not 19	12,2	11,8	12,2	11,8
Övriga avsättningar		0,0	0,0	4,8	4,4
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 20	208,3	200,8*	317,2	310,4
Kortfristiga skulder	Not 21	101,5	112,6*	145,2	166,4
Summa avsättningar och skulder		322,0	325,2	479,4	493,0
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		522,3	526,1*	713,4	723,1
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					

		Kommunen		Koncernen	
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och avsättningar	Not 23	91,9	87,9	91,9	87,9
Övriga ansvarsförbindelser					
Borgensåtaganden	Not 24	248,8	263,8	8,8	8,3

*Uppdatering gällande finansiella leasingavtal

Den nya tillämpningen av RKR rekommendation från 2024 innebär att de redovisade finansiella leasingavtalen per sista december 2024 uppgår förändringarna till 69,6 mkr i tillgångar, 85,1 mkr i skulder samt en justering på 14,0 mkr i eget kapital. Justeringar har även genomförts för år 2023. Då per den 31 december 2023, tillgångar uppgick till 72,8 mkr, skulder till 86,8 mkr och en justering i eget kapital till 12,4 mkr.

3.6 NOTFÖRTECKNING

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 1 Verksamhetens intäkter	2024	2023	2024	2023
Avgifter affärsdrivande	24,6	21,5	23,1	22,9
Huvudavgift (barnomsorg, äldreomsorg, musikskola etc)	7,8	7,1	7,8	7,1
Hyror	13,3	13,0	47,4	43,1
Driftbidrag	42,0	38,3	42,0	38,3
Ersättning från FK för personlig assistent	8,3	7,3	8,3	7,3
Övriga bidrag	3,0	2,6	3,0	2,6
Övriga intäkter	64,4	64,5	64,4	64,5
Summa verksamhetens intäkter	163,4	154,3	196,0	185,8

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 2 Verksamhetens kostnader	2024	2023	2024	2023
Personalkostnader	391,2	382,0	396,0	386,5
Köp av huvudverksamhet	48,0	45,1	48,0	45,1
Hyror och leasingkostnader	15,5	15,8*	16,7	16,3
Material	18,4	21,1	26,6	30,6
Köp av tjänster	31,3	33,9	35,8	38,0
El och värmekostnader	9,6	9,1	9,6	9,1
Bidrag	12,6	11,2	12,6	11,2
Inkomstskatt	0,0	0,0	0,6	0,5
Övriga kostnader	7,4	5,7	8,6	6,6
Summa verksamhetens kostnader	534,0	523,9*	554,5	543,9

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 3 Avskrivningar				
Immateriella	0,7	0,5	0,7	0,5
Inventarier	3,6	3,5	3,8	3,8
Finansiella leasing	3,2	3,2*	0,0	0,0
Fastigheter	13,4	13,0	22,8	22,6
Nedskrivning av immateriella och materiella anläggningstillgångar	1,0	0,0	1,0	0,0
Summa avskrivningar	21,9	20,2*	28,3	26,9

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 4 Skatteintäkter				
Preliminär kommunalskatt	236,0	229,0	236,0	229,0
Preliminär slutavräkning innevarande år	-1,2	3,7	-1,2	3,7
Slutavräkningsdifferens föregående år	0,9	1,3	0,9	1,3
Summa skatteintäkter	235,7	234,0	235,7	234,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämning	81,7	80,6	81,7	80,6
Kommunal fastighetsavgift	16,0	14,3	16,0	14,3
LSS-utjämning	21,6	21,1	21,6	21,1
Kostnadsutjämning	22,7	23,7	22,7	23,7
Regleringsbidrag/-avgift	14,1	10,9	14,1	10,9
Generellt statsbidrag (Skolmiljarder och god vård och omsorg)	2,8	2,7	2,8	2,7
Summa generella statsbidrag och utjämning	158,9	153,3	158,9	153,3

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 6 Finansiella intäkter				
Inkomsträntor	1,5	1,5	1,6	1,4
Övriga finansiella intäkter	1,3	1,7	1,3	1,7
Summa finansiella intäkter	2,8	3,2	2,9	3,1

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 7 Finansiella kostnader				
Räntor anläggningsslån	1,7	1,0	5,7	4,8
Räntekostnader pensionsskuld	1,0	1,0	1,0	1,0
Ränta på finansiella leasingavtal	2,7	2,8*	0,0	0,0
Övriga finansiella kostnader	0,1	0,0	0,1	0,1
Summa finansiella kostnader	5,5	4,8*	6,8	5,9

*Uppdatering gällande justeringar för finansiella leasingavtal.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 8 Avstämning av balanskrav				
Årets resultat enligt resultaträkningen	-0,6	-4,1*	-0,6	-4,1*
- avgår samtliga realisationsvinster	0,0	-0,1	0,0	-0,1
- tillägg för realisationsvinster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för realisationsförluster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
- avgår återföring av realiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-0,6	-4,2*	-0,6	-4,2*
- medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
- medel från resultatutjämningsreserv	0,6	0,0	0,6	0,0
-Reservering till resultatsreserv (RER)	0,0	0,0	0,0	0,0
-Disponering från resultatsreserv (RER)	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	0,0	-4,2*	0,0	-4,2*
Balanskravsunderskott från tidigare år	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa balanskravsresultat	0,0	-4,2*	0,0	-4,2*
Balanskravsresultat att reglera	0,0	0,0	0,0	0,0

*Uppdatering gällandejusteringar för finansiella leasingavtal

Resultat kört enligt kommun nivå. Det är ej aktiv i koncern nivå.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 9 Jämförelsestörande poster				
Realisationsvinst vid försäljning	0,3	0,1	0,3	0,1
Utrangering av fastighetskomponenter i samband med ombyggnation	-0,3	0,0	-0,3	0,0
Summa jämförelsestörande poster	0,0	0,1	0,0	0,1

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 10 Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster				
Återbokning VA-Nössemark	0,0	0,0	0,0	0,0
Återföring överavskrivning 2019	0,0	0,0	0,0	0,0
Omklassificering	0,0	0,0	-0,2	-0,1
Summa justering av ej rörelsekapitalpåverkande	0,0	0,0	-0,2	-0,1

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 11 Immateriella anläggningstillgångar				
Ingående anskaffningsvärde	3,9	3,9	3,9	3,9
Akkumulerad avskrivning	-0,8	-0,3	-0,8	-0,3
Årets investeringar	1,8	0,0	1,8	0,0
Avskrivning	-0,7	-0,5	-0,7	-0,5
Redovisat värde vid årets slut	4,2	3,1	4,2	3,1

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 12a Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	542,0	527,2	921,5	903,7
Akkumulerad avskrivning	-212,7	-199,7	-328,0	-305,7
Årets investeringar	11,1	15,6	19,0	18,6
Utrangering	0,0	-0,8	0,0	-0,8
Försäljningar	-0,5	0,0	-0,4	0,0
Reavinst	0,3	0,0	0,3	0,0
Reaförlust	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedskrivning	0,0	0,0	-2,0	-2,0
Avskrivning	-13,4	-13,0	-20,8	-20,6
Redovisat värde vid årets slut	326,8	329,3	589,6	593,2
Specifikation mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Markreserv	22,8	22,8	39,8	39,8
Verksamhetsfastigheter	207,3	207,0	441,2	440,1
Fastigheter för affärsverksamhet	32,0	27,4	32,0	27,4
Publika fastigheter	34,5	33,8	34,5	33,8
Fastigheter för annan verksamhet	25,5	27,2	35,7	38,1
Pågående arbeten	4,7	11,1	6,4	14,0
Exploateringsmark	0,0	0,0	0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	326,8	329,3	589,6	593,2

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 12b Finansiell leasing				
Fastighet 1001 Hagalid	21,2	22,1	0,0	0,0
Fastighet 1002 Hagalid	19,8	20,7	0,0	0,0
Fastighet 1001 Edsgärdet	19,5	20,4	0,0	0,0
Fastighet 1002 Edsgärdet	9,1	9,6	0,0	0,0
Redovisat värde vid årets slut	69,6	72,8	0,0	0,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 13 Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärde	65,2	63,4	71,0	68,5
Akkumulerad avskrivning	-43,4	-39,9	-47,3	-43,5
Årets investeringar	3,8	1,8	3,8	2,5
Utrangering	-0,9	-0,0	-0,9	-0,0
Försäljningar	-0,4	0,0	-0,5	0,0
Reavinst	1,2	0,0	1,2	0,0
Reaförlust	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedskrivning	-1,0	0,0	-1,0	0,0
Avskrivning	-3,6	-3,5	-3,7	-3,8

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Redovisat värde vid årets slut	20,9	21,8	22,6	23,7
Specifikation maskiner och inventarier				
Maskiner	6,6	5,4	6,6	6,9
Inventarier	11,7	12,5	13,4	12,7
Byggnadsinventarier	0,0	0,0	0,0	0,0
Bilar och andra transportmedel	2,0	2,1	2,0	2,3
Förbättringsutgifter på fast ej ägda av komm.	0,4	0,5	0,4	0,5
Konst	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga maskiner och inventarier	0,2	1,3	0,2	1,3
Redovisat värde vid årets slut	20,9	21,8	22,6	23,7

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 14 Finansiella anläggningstillgångar	2024	2023	2024	2023
Aktier/andelar				
Edshus AB	18,0	18,0	0,0	0,0
Dalslands Turist AB	0,2	0,2	0,2	0,2
Kommuninvest	3,4	2,9	3,4	2,9
Kommuninvest förlagslån	0,6	0,6	0,6	0,6
Föreningen eDIT lån	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,1
Redovisat värde vid årets slut	22,2	21,7	4,2	3,8

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 15 Förråd, lager och exploateringsfastigheter	2024	2023	2024	2023
Förråd och lager	0,0	0,0	0,3	0,0
Exploateringsfastigheter	3,1	3,1	3,1	3,5
Redovisat värde vid årets slut	3,1	3,1	3,4	3,5

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 16 Kortfristiga fordringar	2024	2023	2024	2023
Kundfordringar	7,4	8,3	7,8	8,6
Interimsfordringar	32,6	37,9	33,0	35,3
Övrigt	3,1	3,1*	3,3	3,2
Redovisat värde vid årets slut	43,1	49,3*	44,1	47,1

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 17 Likvida medel	2024	2023	2024	2023
Kassa	0,0	0,0	0,0	0,0
Bank	32,4	25,0	45,2	48,5

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Summa likvida medel vid årets slut	32,4	25,0	45,2	48,5

Kommunen har en checkkredit på 15 miljoner kronor som ej var utnyttjad vid bokslutstillfället.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 18 Eget kapital	2024	2023	2024	2023
Förändring av eget kapital				
Ingående eget kapital	200,9	205,0*	230,2	230,6
Årets resultat	-0,6	-4,1*	3,8	-0,5
Utgående eget kapital	200,3	200,9*	234,0	230,1
Uppdelning av eget kapital				
Resultatutjämningsreserv	61,5	62,1	61,5	62,1
Övrigt eget kapital	138,8	138,8*	172,5	168,0
Utgående eget kapital	200,3	200,9*	234,0	230,1

*Uppdatering gällandejusteringar för finansiella leasingavtal

Under 2021 och 2022 uppgick avsättningarna till resultatutjämningsreserven till 13,9 miljoner kronor respektive 8,1 miljoner kronor. För åren 2023 och 2024 medger balanskravsresultatet ingen ytterligare avsättning. Däremot används medel ur resultatutjämningsreserven under 2024 för att täcka respektive underskott.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 19 Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser	2024	2023	2024	2023
Ingående avsättning	11,8	13,4	11,8	13,4
Nya förpliktelser under året	1,2	-0,9	1,2	-0,9
Varav				
Nyintjänad pension	0,0	-2,3	0,0	-2,3
Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,9	0,8	0,9	0,8
Ändring av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring av löneskatten	0,1	-0,3	0,1	-0,3
Övrig post	0,2	0,9	0,2	0,9
Årets utbetalningar	-0,8	-0,7	-0,8	-0,7
Varav				
Pensioner	-0,8	-0,7	-0,8	-0,7
Utgående avsättning	12,2	11,8	12,2	11,8
Pensionsförpliktelsen minskad genom försäkring	56,1	37,9	56,1	37,9
Överskottsmedel i pensionsförsäkringen	2,3	1,1	2,3	1,1
Aktualiseringsgrad/Utnedningsgrad	99,0%	98,0%	99,0%	98,0%
Specifikation till pensioner				
Särskild avtalspension/ålderspension	7,9	7,3	7,9	7,3
Förmånsbestämd/kompletteringspension	0,0	0,0	0,0	0,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Ålderspension	3,3	3,5	3,3	3,5
Pension till efterlevande	1,0	1,0	1,0	1,0
Summa pensioner	12,2	11,8	12,2	11,8
Antal visstidsförordnaden				
Politiker	1	1	1	1
Tjänstemän	0	0	0	0

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 20 Långfristiga skulder	2024	2023	2024	2023
Anläggningslån				
- Ingående värde	96,8	102,2	310,4	341,0
- Amortering	-24,2	-14,6	-33,8	-34,3
- Nästa års amortering lån	-5,4	-5,4	-42,3	-49,5
- Nya lån	39,6	14,6	64,7	34,3
-Långfristiga leasingskuld	85,1	86,8*	0,0	0,0
- Nästa års amortering leasingskuld	-1,8	-1,7*	0,0	0,0
- Skuld för statliga investeringsbidrag	22,2	22,2	22,2	22,2
- Pågående- investeringsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
- Ackumulerade upplösningar av investeringsbidrag	-4,0	-3,3	-4,0	-3,3
Summa långfristiga skulder	208,3	200,8*	317,2	310,4

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 21 Kortfristiga skulder	2024	2023	2024	2023
Kortfristiga del av långfristiga lån	5,4	5,4	42,3	49,5
Kortfristiga del av långfristiga leasingskuld	1,8	1,7*	0,0	0,0
Leverantörsskulder	18,4	16,2	17,9	20,3
Mervärdesskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Personalens skatter och avgifter	5,6	5,4	5,6	5,4
Interimsskulder	56,3	65,3	63,4	71,0
Övriga kortfristiga skulder	14,0	18,6	16,0	20,2
Summa kortfristiga skulder	101,5	112,6*	145,2	166,4

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 22 Förändring kortfristiga skulder	2024	2023	2024	2023
Förändring kortfristig del av långfristiga lån	1,8	1,7*	-7,2	19,6
Förändring kortfristiga skulder totalt	11,1	9,4*	21,2	32,5

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 23 Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna				
Ingående ansvarsförbindelse	87,9	90,9	87,9	90,9
Nyintjänad pension	0,0	-0,4	0,0	-0,4
Ränte- och basbeloppsuppräknig	5,9	5,8	5,9	5,8
Förändring av löneskatten	0,8	-0,6	0,8	-0,6
Ändringar av försäkringstekniska grunder	0,0	0,0	0,0	0,0
Byte av tryggande	0,0	-1,5	0,0	-1,5
Övrig post	2,4	-1,8	2,4	-1,8
Årets utbetalningar	-5,1	-4,5	-5,1	-4,5
Utgående ansvarsförbindelse	91,9	87,9	91,9	87,9

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 24 Borgensåtaganden				
Borgen Edshus AB	240,0	255,5	0,0	0,0
Borgen Eds Ryttarsällskap	1,1	1,1	1,1	1,1
Operationell leasing kopiering	1,5	1,5	1,5	1,5
Operationell leasing bilar	6,2	5,7	6,2	5,7
Summa borgensåtaganden	248,8	263,8	8,8	8,3

Operationell leasing kan liknas vid en vanlig hyrssituation och avtalen kan oftast avslutas utan extra kostnad. Beloppen ovan är en uppskattning.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	2023	2024	2023
Not 25 Finansiell leasingavtal				
Fastigheter				
<i>Totala minimileasingavgifter</i>	122,4	126,8	0,0	0,0
<i>Nuvärde Minimileaseavgifter</i>	82,1	85,8	0,0	0,0
<i>därav förfall inom ett år</i>	3,7	3,7	0,0	0,0
<i>därav förfall senare än ett år, men inom fem år</i>	14,8	14,8	0,0	0,0
<i>därav förfall senare än fem år</i>	63,6	67,3	0,0	0,0
<i>Variabla avgifter som ingår i periodens resultat</i>	4,2	4,6	0,0	0,0

Dals-Eds kommun har i februari 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 292 kommuner och landsting/regioner som per 2024-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av

Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Dals-Eds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 601 095 707 587 kronor och totala tillgångar till 603 916 952 803 kronor. Dals-Eds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 258 031 104 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 257 912 824 kronor.

3.7 VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHET

RESULTATRÄKNING			
(mkr)		2024	2023
Intäkter	Not 1	11,4	10,2
Kostnader	Not 2	-8,8	-8,2
Jämförelsestörande poster			
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 3	-1,8	-1,6
Verksamhetens Nettokostnader		0,8	0,4
Finansiella intäkter			
Finansiella kostnader	Not 4	-0,8	-0,4
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)		0,0	0,0

BALANSRÄKNING			
(mkr)		2024	2023
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella tillgångar</i>	Not 5	2,4	2,5
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 6	31,9	27,6
Maskiner och inventarier	Not 7	1,4	1,2
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>		0,0	0,0
Summa anläggningstillgångar		35,7	31,3
Omsättningstillgångar			
Fordringar		0,0	0,0
Likvida medel		0,0	0,0
Summa omsättningstillgångar		0,0	0,0
SUMMA TILLGÅNGAR		35,7	31,3
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			

RESULTATRÄKNING			
Eget kapital	Not 8	0,0	0,0
därav årets resultat		0,0	0,0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser		0,0	0,0
Skulder			
Långfristiga skulder/lån av kommunen	Not 9	30,8	25,5
Kortfristiga skulder/ förutbetalda avgifter	Not 10	4,9	5,8
Summa avsättningar och skulder		35,7	31,3
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		35,7	31,3
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Panter och därmed jämförliga säkerheter		0,0	0,0
Ansvarsförbindelser		0,0	0,0

NOTER		
(mkr)	2024	2023
Not 1 Verksamhetens intäkter		
Brukningsavgifter	11,3	10,1
Anslutningsavgifter	0,1	0,1
Not 2 Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	-3,0	-2,7
Personal intern fördelning	-1,6	-1,8
Övriga kostnader	-4,2	-3,7
Not 3 Verksamhetens avskrivningar		
Avskrivningar på anläggningarnas anskaffn.värde	-1,8	-1,6
Avskrivningar på inventariernas anskaffningsvärde	0,0	0,0
Not 4 Verksamhetens finansiella kostnader		
Intern Ränta 1,5 % (beräknas på bokfört värde)	-0,8	-0,4
Not 5 Immateriella tillgångar		
Akkumulerat anskaffningsvärde	5,2	2,7
Bokfört värde	2,4	2,5
Not 6 Mark, byggnader och tekniska anläggningar		
Akkumulerat anskaffningsvärde	116,2	88,6
Bokfört värde	31,9	27,6
Not 7 Inventarier		
Akkumulerat anskaffningsvärde	5,0	3,8

NOTER

Bokfört värde	1,4	1,2
Not 8 Eget kapital		
Totala tillgångar beräknas som upplånade av kommunen	0,0	0,0
Not 9 Långfristiga skulder		
Lån av kommunen	30,8	25,5
Not 10 Kortfristiga skulder - förutbetalda avgifter		
Akkumulerade förutbetalda avgifter i tkr	4 937	5 792
därav 2024	-855	0
därav 2023	-1 685	-1 685
därav 2022	114	114
därav 2021	845	845
därav 2020	1 358	1 358
därav 2019	1 974	1 974
därav 2018	1 458	1 458
därav 2017	305	305
därav 2016	186	186
därav 2015	59	59
därav 2014	859	859
därav utgående 2013	319	319

3.8 REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bl.a. innebär att:

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt enligt RKR R2.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde. Dals-Eds kommun innehar inga finansiella instrument för att generera avkastning eller värdestegring, vilka annars ska värderas till verkligt värde.

Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Sammanställda räkenskaper

Enligt LKBR är ett kommunalt koncernföretag en juridisk person över vars verksamhet, mål och strategier en kommun har ett varaktigt betydande inflytande. Vidare framgår att ett enskilt koncernföretag inte behöver omfattas av de sammanställda räkenskaperna, om det är utan väsentlig betydelse för kommunen.

Kommunen behöver beakta om sammanställda räkenskaper krävs för att möjliggöra en relevant och tillräcklig grund för utvärdering av god ekonomisk hushållning.

I de sammanställda räkenskaperna ingår, förutom kommunen, Edshus AB, som ägs till 100% av kommunen.

Extraordinära och jämförelsestörande poster

Intäkter eller kostnader i annan verksamhet än kommunens normala verksamhet redovisas som extraordinära poster. Enligt RKR R11 ska en post ska klassificeras som extraordinär om; händelsen eller transaktionen som ger upphov till posten saknar ett tydligt samband med kommunens normala verksamhet; händelsen eller transaktionen är av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet, och; posten uppgår till ett väsentligt belopp. I förekommande fall redovisas i not belopp för varje enskild extraordinär intäkt eller kostnad, samt vad posten avser.

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Som jämförelsestörande poster redovisas alltid kommunens realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar samt kostnader och intäkter för tomtförsäljning i samband med markexploatering.

Intäkter

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s augustiprognos.

Övriga intäkter

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas i enlighet med rekommendation RKR R2.

Anläggningstillgångar

Vad som är materiella och immateriella anläggningstillgångar och om det är en eller flera tillgångar framgår av Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer om RKR R4 Materiella anläggningstillgångar samt RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Korttidsinventarier och inventarier av mindre värde behöver inte aktiveras och blir därmed inte föremål för avskrivningar, utan kostnadsförs i sin helhet i samband med anskaffningen. Med korttidsinventarier avses inventarier som kan antas ha en nyttjandeperiod om högst tre år. Med inventarier av mindre värde avses inventarier med ett anskaffningsvärde som understiger ett halvt prisbasbelopp.

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas i enlighet med rekommendation RKR R2 Intäkter.

Avskrivningar

Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar.

Komponentavskrivning tillämpas på samtliga nyinvesteringar samt på kommunens fastigheter.

Avskrivningstider

Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 15, 20, 33, 50 år.

En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden.

Avskrivningsmetod

I normalfallet tillämpas linjär avskrivning, dvs. lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Leasing

Från och med 1 januari 2024 tillämpar kommunen RKR Rekommendation för klassificering av operationell respektive finansiell leasing. Enligt denna rekommendation klassificeras leasingavtal antingen som operationella eller finansiella baserat på avtalsvillkoren.

Finansiella leasingavtal redovisas nu som tillgångar under materiella anläggningstillgångar och motsvarande skuld under långfristiga skulder i balansräkningen. Tidigare års siffror har omräknats för att möjliggöra jämförelser över tid. Justeringar har gjorts både i balansräkningen, resultaträkningen samt i den finansiella analysen.

Pensioner

Enligt RKR R10 Pensioner, ska värdering av pensionsförpliktelser ska göras enligt vid varje tidpunkt gällande RIPS. Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS19.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning.

VA-verksamheten

Särredovisning sker av VA-verksamhetens resultat och ställning. Prissättning för försäljning av verksamhetens tjänster regleras i VA-lagen av självkostnadsprincipen. När avgifterna överstiger kostnaderna särredovisas dessa som en skuld till abonnentkollektivet under

rubriken ”Förutbetalda avgifter ”

Enligt vattentjänstlagens § 30 får medel avsättas till en fond för framtida nyinvesteringar om investeringen finns i en fastställd investeringsplan, den är kalkylerad och att det framgår när medlen är avsedda att tas i anspråk samt att planen innehåller de upplysningar som i övrigt behövs för att bedöma behovet av avsättningens storlek. Investeringen skall komma hela kollektivet tillgodo.

VA-verksamhet är en del av KS - Samhällsbyggnadsförvaltningen varför olika resurser är samordnade i kommunen. För att redovisa ett rättvisande resultat för verksamheten fördelas gemensamma kostnader till VA-verksamheten.

Personalsystem

I samband med byte av personalsystem redovisas semester intjänande månad i redovisningen i stället för efterkommande månad som det gjorde i tidigare system. Jämförelsesiffror är inte möjligt att justera.